

A cs. és kir. szabad. pneumatika
KELETI-féle gummi sörvítő
 rugó nélkül, automatikusan mozgatható pelottával, minden szorban szorodóknak okvetlen megkönnyebbülést hoz! Az árak igen jutányosak. Kioszerelés meg van engedve. Illusztrált irjegyzékeket mindennemű pártól gummi-külföldi legeségektől is, a legnagyobb díszkereső mellett, küld az érdeklődő.
KELETI J. Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Megay Boheme tortája
 a legjobb torta: jószágával az idei brüsszeli kiállításon az első díjat nyerte. Megay Róbert cukrász Miskolcson 1. sz. 2 K 30 f. vetele után küld önnök egyet bérmentesen. Budapesten Székes Éde és Seidl József cs. és kir. udvari szállító uraknál, a vidéken minden legelőkelőbb csemegéüzletben kapható. Miután utánozzák a tortát, kérem csak a Megay Róbert nével ellátott dobozokban csomagolt tortát elfogadni. Ugyanott egy kitűnő Szalmit-torta 2 korona. 8786

MARGIT-CRÈME,
 mely vegyítése és teljesen ártalmatlan. Ezen világírű arc-kenőcs pár nap alatt elűvölt szőpő, májfoltot, pattanást, bőrkárákat (biteset) és minden más bőrbaját. Kisméltja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérre, simává és üdövé varázsolja. Sem higányt, sem olmot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Postán utatvéllel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: 8706
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
 Kapható minden gyógyszerüzletben. Főraktárak Budapestben: Török József és Dr. Egger Leó «Nádor» gyógyszer. Legjobb szőpítő-szer.

Kufeke-féle gyermeklisztje
 Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajálják
 Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és belbelag gyermekeknek
 Kapható minden gyógyszerüzletben drogueriában és a gyárnál R. KUFEKE WIEN VI/2

CRÈME DE FANCHON
 a 3 szív véd-jeggyel
 Rőgtön finomító és szőpítő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsírmentes!
 Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Főraktár: «URSITS» gyógyszerüzlet. Budapest, Rákóczi-ter 15. Vidékre 20 fillér többlet bekl. és ut. franka.
ERNA-KENŐCS
 (Kéz- és arckrém) használata által.
 Higány- és olmotvölleteket sem egyéb mérges alkotórészeket nem tartalmaz, miért is teljesen ártalmatlan! Biztosan és gyorsan távolít el szőpő, májfoltot, pörsekeneket (vimmert), bőrkárákat (mitessz), bőrhámást, napégetést, arcvérseget stb. 1. számú tégely 1 kor. (50 kr.). A hozzávaló ERNA-SZAPPAN 60 fillér (30 kr.) még finomabb és hatásosabb mint az 1. számú. Tégelye 2 kor. (1 frt.). Hozzávaló folyékony ERNA-szappan 1 korona (50 krajczár).
ERNA-kenőcs II. számú
 ERNA-puder (fehér, rózsás és ermeszínű) 1 doboz 1 korona (50 krajczár).
 ERNA-fogpasta, szappan nélkül, 1 kor. (50 kr.).
 ERNA-fogszájvíz, egy üveg 60 fillér (30 kr.).
ERNA-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Erna.)
 Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (hajusz, szakál) szőke, barna vagy fekete természetes szíre való kényelmes és állandó festésre. — A volo festet haj sem mosás által, sem gőzfürdőben nem hagyja színet.
 A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Kapható szőke, barna vagy fekete színekben. Egy tok ára 4 korona.
 Kapható készítmények az elismert- és közönség-levelek szíri igazolják.
 Főnti szerek nagyszerű hatását az elismert- és közönség-levelek szíri igazolják.
 Direkte megrendelhető: **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszerüzletre Temesvár, Király-utca 4.
 Tetsék határozottan Bantler-féle temesvári Erna-készítményeket kérni és rendelni.

47. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, NOVEMBER 25.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és
 POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt
 egy évre 24 korona
 félévre 12
 Csupán a
 VASÁRNAPI UJSÁG
 egy évre 16 korona
 félévre 8
 A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával)
 egy évre 10 korona
 félévre 5
 Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldíj is eszandó.

Nagy karácsonyi és ujévi selyemáru eladás SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruházában BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

Kezdődik november hó 15-én és tart december hó végéig.

A többek között a következő árak kerülnek eladásra, u. m.:

Liberty merveilleux, tiszta selyem, több mint 150 szinárnyalat, mét. 78 kr. és feljebb
 Mosóharsonyok, méterje 75 kr. és feljebb
 Lyoni foulard japon és china selyem, méterje 58 kr. és feljebb

Szives figyelmébe ajánljuk maradék-osztályunkat, hol bluzok, egész toilletek és juponokra alkalmas maradékok rendkívül olcsó áron kaphatók. — A fenti szabott árak november 15-től december végéig érvényesek. — Czégünknek a tulbecslés teljesen ki van zárva, mivel az árak minden egyes cikken számokban láthatók.

Vidékre mintákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA
 a bőrt finomra simítja és megtartja az arc élénk és üde kinezését. Tökéletesen helyettesíti a szőpítő és arcvíz szerepét.
 KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI
A. Motschke & Tsg.
 BECS, I. LUGECK 3. SZ.

Általán elismert diétet-cosmet szer (be-dörzsölésre és idegek erősítésére).
KWIZDA FLUID
 Kigyó-jel
TOURISTA-FLUID
 Erősítő és éremgyógyító céljából eredményel használják az összes turisták, kerekáruak és lovaglóknak nagyobb túrák után.
 ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER.
 Valószínű csak fehé védjeggyel kapható az összes gyógyszerüzletben.
KREISAPOTHEKE KORNELBURG BECS mellett.

Néklözhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csatlhatatlan.
Világczikk, kivétel minden országba.
 CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.
 A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb háziszér a gyógyszerészek.
Thierry A. Balzsam-a
 fötlmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső betegségek ellen. Külöleg a legsikeresebb
Sebgyógyító-szer.
 Csupán az összes kulturálmokban bejegyzett zöld apácza védjeggyel és kapszula-zárral, a melybe a czög van bepréselve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás 6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla-palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy próba-palack prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével: 1 kor. 20 fill. Szétküldés csupán az összegnek előleges utalványozása ellenében.
Thierry A. Centifolia-kenőcs
 (csodakenőcs elnevezéssel), melynek hűző-ereje és gyógyhatása utolérhetetlen! Főlőlegesen teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendősi gyógyíthatatlannak tartott csontszu, sőt újabban egy 22 esztendősi súlyos rákszerű betegség gyógyított meg. Gyulladásos és minden egyéb sebeknél, mint kitűnő antiszeptikus szer, nyíltleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhító és oszlató hatása is van és megszüadit mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Kimutatható évenkénti gyártás 100.000 tégely. Egy egész levélár áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket a két szérrel a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni és figyelemmel tetsék lenni a minden tégelyre beegott czög: Apotheke zum Schutzelgel von A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tetsék visszautasítani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tetsék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:
Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
 (Az osztrák cs. és kir. Államhivatalnokok szövetkezetének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.) — Kapható Budapestben: Török József gyógyszerüzletében. 8907

BENICZKY FERENCZ.

Még most is jól emlékezem arra a napra, a mikor 1882-ben Beniczky Ferencz Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispáni székét elfoglalta. Ebben az időben az említett vármegye az újjáalakulás vajúdaival küzdött. Hiszen még csak 1877-ben kerekítette ki a törvényhozás Jász-Nagykun-Szolnok vármegyét a Jászságból, a Kunságból, Heves- és Külső-Szolnokvármegye részeitől. Még abban az időben, 1882-ben nem hegedtek be az új rendezés által okozott sebek, melyek épen oly érzékenyen fájtak a búsíró jászoknak és kunoknak, mint a hevesmegyei uraknak.

A jászok fájlalták a Jászság beolvastását, a kunok a Kunság szétválasztását, a heves-külső-szolnokiak pedig féltékeny szemekkel néztek az akkori hatalmas jász alispánra, Sipos Orbánra. Csak egyben egyeztek meg, abban, hogy kölcsönösen féltékenyek voltak egymásra.

Ilyen körülmények közt lépett ott a főispáni székbe Beniczky Ferencz.

Fogadtatása elegyes érzelmek között folyt le. Csupán a volt hevesmegyei részek üdvözltek őt melegen, vagyis a gentry, avagy, a mint ők magukat szerették nevezni, az — urak.

Az új főispánnak föllépése és modora sem nyerte meg a jász-nagykun nép egy részének hajlamait, mely czífra külsőségekhez volt szokva. Egyszerű, keresetlen modorát arisztokratikus semmibe vevésnek minősítették; komoly, higgadt, szemlélődő magatartását ridegnek, barátságtalannak találták, angolok hidegségnek vették.

Nagyban hozzájárult ehhez az a körülmény, hogy két évvel azelőtt, 1880-ban, gróf Batthyány Józsefet iktatták be Szolnokon főispánnak, ki a túlságig udvarias, előékeny volt a pazarul bőkezű a dícséreteken, elismerésekben ép úgy, mint költségeiben. Beiktatása ezekbe került. Ökösítés, népbálok és reggelig tartó piaci mulatságok, hordók fenekének beütése jelezték azt, hogy főispán lett.

Nem így Beniczky. Ő pár hónapig szemlélődött, hallgatott és tanult. Látott és hallott. S azután — dolgozott és rendelkezett. Dolgozott éjjel-nappal.

Csakhamar beütötte a vármegyét. Megvizsgálta a belső és külső közigazgatási hivatalokat. Kérlelhetlen szigorúsággal üldözte a hibákat, a visszaélést; de őszinte szeretettel karolta fel az igazat, az elnyomottat, az igaztalanul üldözöttet.

Megteremtette az «unió»-pártot. Ezen zászló alá sorakoztak a vármegye legjobbjai, kik a vármegye három alkotó eleme közt fenforgó sűrűdásokat elsimitani, az ellentéteket kiegyeztetni, a vármegye közbékéjét helyreállítani, s a józan,

egészséges, gyökeres haladást és az egész vármegye jóllétét előmozdítani s biztosítani törekedtek.

Ennek a nemes, derék, hazafiúi munkának csakhamar érett gyümölcsei lettek.

A vármegyeszerte elhanyagolt közutak kikövezése elkezdődött; az országszerte félelmes «szandai gát» pompás közöttű alakult; a szolnok-kunszentmártoni helyiérdekű vasút megépült; hasonlóképpen a szolnok-újszász-jászapáti vasút is megnyílt. A becsületes, tiszta, gyors és jó közigazgatásnak alapkövei lerakattak.

S íme, azt a főispánt, a kit szembetűnő hidegséggel, gyanús szemekkel, közönyvel és féltékenységgel fogadtak Szolnokon 1882-ben, 1884-ben fájálva, az igazi nagy veszettség érzésével búcsúztatták el — a belügy-miniszeri államtitkári székbe, Szolnok pedig dispolgárává választotta.

1884-től 1890-ig Beniczky Ferencz államtitkár, majd pedig intendáns volt. Miglen 1890 november hó 24-ikén a vezérvármegyének főispáni székére neveztetett ki.

Pestvármegye székházában ismét találkozott beiktatásakor azokkal a gyanakvó, hideg tekintetű szemekkel, melyek azelőtt nyolcz évvel Szolnokon vizsgálták és fűr-készték.

Beniczky Ferencz Pestvármegyében is egyenesen, bátran, határozottan haladt előre a maga útján. Tízéves főispánysága alatt a vármegye összes közigazgatási hivatalaiban az ügyrendet egyszerűsítette, a számvitel reformját megalkotta s a tisztikar jó helyzetéről az által gondoskodott, hogy a fizetésök fölemelését keresztülvitte. S általában a kormányhatalmi jogokat erőlyesen, de tapintatosan gyakorolta; ellenőrző és felügyeleti hatóságát lelkiismeretes buzgósággal végezte. Keckemét törvényhatósági jogú város javát is mindenben előmozdítani igyekezett. Ennek is ő lévén a főispánja, tevékenysége folytán fölépült a díszes városház, színház, leány-

Erdélyi fényképe után.

BENICZKY FERENCZ.

iskola, tanítói árva, katonai kórház, vilamos telep, sok puszta iskola, stb., s mindez történt pótdoktíválás s a nélkül, hogy a város pénzügyi budgetje megzavarított volna. Általában egy részről mintaszerű kötelességérzete, igazságszeretete, őszintesége, férfiasága, másrészt nyugodt, higgadt, tapintatos körültekintése, éles ítélőképessége, nyílt szókimonádása s mindig a közjóra irányuló becsület és kitartó munkássága azt eredményezték, hogy tíz év leforgása alatt a megyében ellenfelei elfogytak, barátai és tisztelői megsaporodtak. És most tüntetnek!

Tüntetnek egy szívvel, egy lélekkel, mint a hogy az igazi férfiaknak, a nemzet legjobbjainak szokott a magyar ember tüntetni.

A vármegye diszközgyűlést tart tiszteletére; a vármegye városai és nagyobb községei diszpólgára választják így: Kecskemét, Fegyverhaza, Halas, Nagy-Körös, Szent-Endre, Vác, Újpest stb.; a vármegye egy «Beniczky Ferenc» című jótékony alapítványt tesz 5—6000 forint alapítékával; a vármegye tisztikara fényképeit adja emlékül szeretett főnökének; a diszközgyűlést követő disztrakción a magyar miniszterelnök mint belügyminiszter hangoztatja érdemeit; Kecskemét törvényhatósága diszpólgára avatás mellett arcképet a díszes városházának közgyűlési termébe helyezi.

Ime a becsület, hazafias munkásságnak kitüntető elismerése!

Mi e sorokkal kívántunk üdvözlésére lenni annak, ki kötelességét mindig hiven teljesítette.

K. I.

VÖRÖSMARTY EMLÉKE

Szavalták november 14-én az eperjesi Széchenyi-kör Vörösmarty-ünnepélyén.

Egy század merült az idők tengerébe,
A száz év elseje születésed éve;
Titokzatos jövő, új század küszöbén
A te szép multadra most visszanézek én.
Látlak ott feltűnni fiatal heveddel,
Felhőbe borított titkos szerelmeddel...
Mi tetszik át rajta? ... Oh, senki ne lássa!
Elérhetetlen csillag bűvös ragyogása.

Néma borongással bűvös csillagodról
Tekintet alvó nemzedekre fordul,
Alvó nemzedekre siket, ködös tájon —
Az a titkos bánat hogy még jobban fájjon? ...
Őseink sírjára szent ihlettel néző,
Holtakat keltesz föl, nagy szellemidéző!
Kobozdon peng a hír, dalva regélsz nekünk,
S föltámad hangodon régi dicsőségünk.

S kél szörnyű dűbörgés, paripák nyihognak,
Nagy csata-csoportok egymásra robnak,
Lebeg a kaczagány szilaj rohanásban...
Az egek kárpitján villámhasadás van:
Onnan néz le Hadúr intező fensége...
Hazaszerző Árpád föltekint az égre,
Fölcsapni látja az oltár lobogását —
Táltosok éneklék bús Zaldán futását.

És mikor a síkra ráborul az este,
Tova száll lelked is, szebb tájat keresve.
Bodrogköz virágos völgyeire szállva,
Új képen mereng el szíved ifjú álma.
Mikor a bokrokon enyhe szellő lendül,
A te szép szerelmed fájón belezendül,
S elhozza tündérét szép csodahatalma,
S hús patak vizébe leszáll deli Hajna.

Bűvös változatban képek sora tárul
Szíved szerelméről, hazád nagy multjárul.
S mikor a képekben támadnak a hősök,
Sorakoznak melléd lelkes hegedűsök.
Zengitek a lányka hajnaló szerelmét,
Hadverő vitézek győzelemre keltét,
S megdicsőült arccal ott előttük járva,
Te léssz a költőknek koszorús királya.

S im az alvó nemzet riadva fölébred,
Ámulva tekint szét... fakad az új élet.
Eloszlott az álom lomha pilláirul,
A merre széttekint, a táj is fölvirul.
Hosszu álom után most indul munkára,
Heverő parlagok mivélese várja.
Peszidul az új élet, nagy eszmék küzdelme.
Versenyre buzdul fel a szív és az elme.

A mi köte tartá, elmúlt az igézet;
Hogy jelenje már van: most jövőbe nézhet;
Kihalt a szolgafaj, új nemzedék nőtt fel,
Mélto, hogy megálljon szembe a jövővel,
Im az Úr lehajlik a nagy prófétához,
Rálehel szent hegyén, hol nevének áldoz...
Isten ihletését érezve megrendül,
S fölbuzgó lelkéből a Szózat megzendül.

Egy ezredéves hit örök foglalatja,
A kettős kő tábla tízparancsolatja,
Szent alapítórványunk, mit isteni végzet
Irt elénk, hogy Vele kössünk szövetséget:
Hogy rendületlenül légy híve fő magyar,
Légy híve hazádnak, mely ápol s eltakar!
Ez legyen jelszavad, ez lesz boldogságod,
Nagy nehéz időkben buzgó imádságod.

Balsorsa kétségbe csak egyszer ejtette,
Hogy Éjszaka hatalma tombolt át felette.
Sok fia rabságban, sok ott hever holtan,
S ő sikoltva néz szét, hogy istene hol van?
Rendülve te is ott a holtak közt járva,
Elborult lélekkel néztél a hazára;
De megtört életed mégis hitelt talált,
S zokogva susogtad: Nem, ez nem a halál!

Jól mondtad, nagy szellem, az nem volt halálunk,
Véres romok közt is új jövőt találtunk;
A haza fölépült, s születésed napján
A te dalod zendül százazreknek ajkán.
Óh hallod? Feléd zeng — égbe száll az ének
Magyarok nagy, erős, régi istenének,
S költője im ma is, mint a régi táltos,
A hazaszeretet lángtűzével áldoz.

Oh szállj le, nagy költőnk, óh maradj itt velünk,
Szálljon meg ihleted, ha még kell küzdenünk!
Bús napja ha még lesz, viharok ha jönnek,
S még rögös útja van a boldog jövőnek:
Ott lássa a magyart az a régi oltár
Oly rendületlenül, mint te híve voltál.
Ihleted a régi példákrol regéljen,
Benne hű emléked mindörökké éljen!

Csengey Gusztáv.

VÖRÖSMARTY.

Főolvasza szerző a Petőfi-társaság Vörösmarty-ünnepén.

Felriadt a vak mélység szavára,
Éj homálya tűnt, kigyúlt a fény:
Ős dicsőség bíboros sugára
Csillant át bús feledés kódén.
Hadverő nagy Árpád dalai
Hont alkotva vitták harczukat;
S merre szálltak a hősök kopjái
Érezkaruk tört diadalutát.

S a veszteglő, csüggedt nemzedékbe
A nagy ősök lelke visszatért,
Költőjének szózatát megértve
Tiszta lánggal égett a honért.
Míg hevült a szív, az ész teremtet,
Munkálkodtak a serény karok:
Bizva bízt az ocsudó nemzet
Szebb jövőben, mélyért fáradozt.

S im rabágya kópárnáit rúzza
A sokáig zsibbadt gondolat,
Visszafojtott érzés felkiáltva
Hi küzdésre, kíván jogokat.
S mit a költő mult gyánán idézett,
Azt valóra váltja a jelen:
Feltámadnak a dicső vitézek,
Megújul a régi küzdelem.

Hős oszlopokra, fényes győzelmekre
Hirtelen jött nagyszerű halál.
És a nemzet fegyverét elejtve
Néma gyászban már dermedt áll.
De a költő vészénél szilajabban
Zúgja el nagy lelke bánatát
És hangjára az alélt megmozdítan
S a sajtó kint véle érzi át;

És ez érzés, ez az égbe rontva
Lázadó, bős, forró fájdalom
Tartott éltet a merov tagokba,
És csupán e kínban élt a hon.
Igy éleszté föl honát a költő,
De bujától szíve szakadott
És kitört mély sóhaja, a végső:
«Lesz-e még, oh lesz-e hajnalod?»

És e sóhaj visszacseng szívünkbe,
Véle kérdjük: «Oh mi látnokunk,
Árad-e még áldás küzdelmünkre?
Eljövend-e majdan hajnalunk?
Az a hajnal, melyért mennybe szállva,
Megdicsőült lelked epedett?
Hatalomnak, üdvnek napvilága
Béragyogja-e még népedet?»

Nem vár télen. Vágya alkotásnak
Forr érében, munkál kéz meg agy;
A világnak, nagy népek honának
Versenyétől vissza nem riad.
Csak munkája dús gyümölcsét töle
Ne orozza el az idegen;
S a mit épít: nagyság hirdetője,
S ne újabb kor Bábéle legyen.

S ki honáért törhetetlen fárads
És kit sarkal nemes akarat:
Hűn segítsék őt a jók, a bátrak!
Gátat néki ne állítsanak;
Oldódjék a pártviszályok átká!
Az erők mind egyesüljenek,
Hogy a nemzet kezdjen valahára
Új, átélni méltóbb életet.

És mint Paribanu tündérsátra
Pompaságát sugározza szét,
A költőnek dús tündérvilága,
Mind érezük fényét, melegét.
Szent igéje minden szívbe szálljon,
Dalai minden ajkon zengjenek:
S lesz még egyszer ünnep a világon,
Lesz, hazám, még néked ünnep!

Koroda Fül.

AMERIKAI KORTESKEDÉS.

Korteskedés nélkül nem esik semmiféle választás sehoh a világon, de oly óriási terjedelemben, oly erőfeszítéssel, annyi leleménységgel és ötletességgel sehoh sem úzik a korteskédést, mint az amerikai elnökválasztásnál. Különösen a most lefolyt választásnál, — melyből a demokrata Bryannal szemben a republikánus Mac Kinley került ki győztesen, — olyan hatalmas volt mind a két pártban a korteskedés, a melyet még Amerika se látott soha. Nagyon érdekes dolog kissé megismerkedni azzal a szervezettel, mely a választási harcot vezette.

Mindegyik párt alakított egy «nemzeti bizottságot», — ez volt az egész hadjáratban a vezérkar. Élén a párt legügyesebb embere állott. Különösen Hanna szenátor, a Mac Kinley-párti főkortese tűnt ki páratlan munkabíráásával. Jórészt neki köszönhető, hogy a régi elnököt újra megválasztották. Ennek a végrehajtó bizottságnak főhadiszállása New-Yorkban volt, ezenkívül minden államban s minden városban volt egy-egy bizottság, a mely a New-Yorkból kiadott utasítások szerint járt el s a központnak adatokat szolgáltatott a lakosság hangulatáról, a választás eshetőségeiről és a teendő intézkedésekről. A központ aztán rendelkezett minden ügyben.

Ez pedig óriási munka. Hírlapokat közleményekkel ellátni, — még pedig mindig s mindegyik a helyi viszonyoknak megfelelően, a röpiratoknak minden képzelhető fajtáját iratni, kinyomatni, terjesztetni, új és új, meglepőbbnél

melegpöbbs hirdetésményeket készíttetni, meetin-geket rendezni, azoknak idejét és szónokait megállapítani, stb. Mind ez a sok gond és még száz más a központi végrehajtó bizottságnak s elnökének a nyakába szakadt s a mi a legfőbb gond: a kellő pénz összegyűjtése is. E tekintetben a republikánusoknak volt könnyebb dolguk, mert a nagyiparosok és kereskedők, a vállalatok tulajdonosai, szóval a milliomosok, a pénzarisztokraczia emberei mind az ő pártjukon voltak és szívesen is áldoztak a párt céljaira, mert legfontosabb anyagi érdekeik fűződnek Mac Kinley politikájához. A demokratáknak sokkal nehezebb volt szegényebb híveiktől a szükséges pénzt gyűjtések útján előteremteni.

Tizezrével adták ki a különféle röpiratokat, melyeknek összefoglalása egy vezérkönyv volt: ebben gyűjtötték össze a párt mellett s a másik párt ellen fölhozható érveket lehetőleg teljes számban a párt hírlapírói és szónokai számára. Hogy mekkora irodalma támadt a választásnak, mutatja az, hogy a republikánusoknak csak a sajtóirodájuk egy millió dollárjukba került.

Három főeszköze volt az agitálásnak: nyilvános szónoklatok, röpiratok terjesztése s a hírlapoknak a párt szellemében írt cikkekkel való ellátása. Ez utóbbit tartják a leghatásosabbnak s így erre fordították a legnagyobb gondot. New-Yorkban, Chicagóban s egyéb városokban is sajtóirodákat állítottak föl, melyek nemcsak röpiratokat szállítottak, hanem különösen vidéki lapoknak teljes, kiszedett, formába tördelt közleményeket is. A nagyobb lapok az így kapott anyagot földolgoztatták a maguk embereivel, a kisebbek azonban egyszerűen lenyomatták úgy, a hogy kapták. A republikánusoknak kétezerrel több lapjuk volt, a melyek az egész választási harc alatt nem is adtak ki semmi egyéb politikai közleményt, csak a mit a párt sajtóirodája küldött nekik s mintegy négyezer lap volt, a mely a republikánus cikkeit felhasználta. Ezek aztán minden képzelhető tárgyú és módorú közlemények voltak. Vezér-cikkek, melyek Mac Kinleyt dicsőítették, vagy Bryant becsmérték; napi hírek, melyek a párt újabb meg újabb sikereit hirdették; az ellenpárttól mindenféle kedvezőtlen híreket terjesztettek; tárcza-novellák, melyekben érdekes események kapcsán derül ki a párt elveinek hasznossága; erkölcsi elmélkedések, melyeknek végén a bölcs apa komolyan inti fiát, hogy ne hallgasson az ellenpárti korteskés csábításaira s maradjon hű pártjához; — szóval nincs az írói hatásnak az az eszköze, melyet föl ne használtak volna. Akár a közlekedési ügyekről, akár a juhtenyésztésről, akármi másról szólt is a cikkek: a vége mindig az volt, hogy Mac Kinleyre, vagy Bryanra kell szavazni.

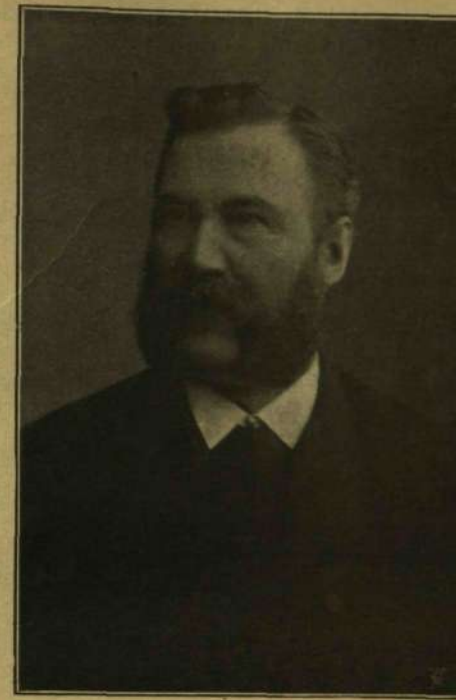
Röpiratokat hallatlan számmal nyomattak és terjesztettek. A republikánus pártnak 70 különféle röpirata nem kevesebb, mint összesen nyolcvan millió példányban jelent meg, a mi 164,000 dollárt emésztett föl. Ezek afféle röpke ívek, melyekben vagy a párt valamely előkelő ségének, sokszor magának a jelöltnek egy-egy híresebb beszédét, az ellenpártnak vagy jelöltjének a közönség bizonyos rétegeire kedvezőtlen és visszatetsző nyilatkozatát, valami politikai siker vagy balsiker emlékét újították fel. Az óriási példányszámban nyomtatott iratokat aztán kiosztották, mindegyiket a polgárság azon elemei között, melyek számára irattak. Így például nagyon érdekes volt a republikánusoknak az a kortes-nyomatvány, melylyel az Amerikában élő idegeneket hódították meg pártjuk számára. Az előbbi választásban ugyanis az idegenek legnagyobb részben Mac Kinleyre szavaztak, s a Bryan-párt főkortese, James K. Jones a választás után e miatt kikelt ellenük. Nosza hát, a Mac Kinley-párt a mostani választásnál megemlékezett erről a tényről és egy lapon kinyomatta 12 nyelven s úgy osztotta ki az idegenek közt. Középen az angol szöveg, ezenkívül ott van még németül, francziánul, olaszul, norvégul, héberül, svédül, csehül, lengyelül, görögül, hollandusul és magyarul. A magyar szöveg, melynek fogalmazása egy hazai kortes-plakátnak sem válnék szégyenére, így hangzik:

«Buta külföldiek»

Bryan főkortésének a véleménye.

«A buta külföldiek százazrei, a kik azért van-

nak itt, hogy kivégyk a becsület munkás szá-

Goszleth fényképe után.

FARKAS JÓZSEF.

jából a kenyeret, szavaztak a mult választáson Mac Kinley korteseinek a parancsa szerint. A külföldi szavazatok épen felét tették ki azoknak a szavazatoknak, melyeket Mac Kinley kapott. (James K. Jones-nak, az Egyesült-Államok Szenátorának, a Demokratikus Nemzeti Bizottság elnökének 1897 január 20-án tartott beszédéből.)

«Lehet-e kétség, hogy ki fog győzni? Az a hat és fél millió művelt ember, a kik Bryanra szavaztak, vagy a három és fél millió «Buta Külföldi», a kik Mac Kinleyre szavaztak?» (James K. Jones-nak, az Egyesült-Államok Szenátorának és a Demokrata Nemzeti Bizottság Elnökének 1897 január 20-án tartott beszédéből.)

Ezután még leírja a hirdetésmény a Bryan-párt erőlködését a külföldiek szavazatainak elnyerésére s így végződik nagy, vastag betűkkel:

«Hogy fognak a «Buta külföldiek» felelni Bryan fő kortésének, a Demokrata Nemzeti Bizottság Elnökének rábeszélésére?»

A hirdetésmény eredménye csakugyan az lett, hogy a «buta külföldiek» csaknem mind Mac Kinley-re szavaztak s nagyban hozzájárultak diadalához.

Ehhez hasonló választási fölhívást egész sereget adtak ki. A különböző röpiratok közt voltak csak egy lapra terjedő nyomtatványok is, de köztük volt a hatalmas, 456 lapnyi «republikánus vezérkönyv», a mely valóban igen elmés és tudós védőirat Mac Kinley politikája mellett.

Bryan pártja sem maradt sokkal hátrább; a kibocsátott demokrata nyomtatványok példányszáma is több volt hetven milliónál.

Azt a levelet, melyben Mac Kinley kijelentette, hogy a jelölést elfogadja, két és fél millió példányban adták ki angol nyelven és mintegy másfél millió példányban az Amerikában legismertebb hét nyelven. Egyes államok, vagy vidékek számára, melyeknek valami különleges érdekeik, vagy érzelmeik vannak, külön iratokat adtak ki, melyekben a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva ígérnek eget-földet a választóknak. Roppant mennyiségű plakát-rajzot is adtak ki, melyek legkedveltebbjéből 550,000 példányt nyomtatott Mac Kinley pártja. Az élelapoknak a párt érdekeit támogató torzképeit könyvekben gyűjtötték össze s úgy osztogatták szét a választók között.

A harmadik korteszköze a szónoklás volt. Csak a chicagói főhadiszállás 600 szónokot küldött ki az ég minden tája felé s a new-yorki sem sokkal kevesebbet. Némely szónokok költségeiken kívül tekintélyes fizetést is kaptak; másoknak csak a költségeiket térítették meg. Jelesebb szónokok külön vonatokon jártak be az országot, pompás szalonkocsikkal. Nagyon sokan pályáztak, hogy ilyen pártszónokokká lehessenek; csak Chicagóban 5000 pályázó közül válogathattak a bizottság, a kiknek előbb bizonyoságot kellett adniuk képességeikről. Ezeken a hivatalos szónokokon kívül még egész serege akadt minden meetingben az önkénteseknek, a

kik többnyire a helyi előkelőségek közül kerültek ki. A végrehajtó bizottság elnökének a dolga volt, hogy térképpel és vasúti menetrenddel a kezében kijelölje, melyik mikor és hol tartson beszédet és miről beszéljen. Hogy ez mekkora munka volt, mutatja az, hogy a választást megelőző hetekben naponként átlag 7000 beszédet mondtak az ország különböző helyein a republikánus szónokok s a demokraták se sokkal kevesebbet. A szónokok mindig a közönséghez alkalmazkodtak. Olyan meetingre, a hol miveltebb polgárok gyűltek össze, leg tudosabb és legszellemesebb szónokait küldte a párt, a köznép gyűléseire a népszónokokat, a kiknek fő mestersége az ellenpárt szidalmazása, nevétségessé tétele sokszor válogatott gorbmaságokkal és sértő rágalmakkal. Hogy ezenkívül fontosabb és veszélyeztetettebb helyeken maguk a jelöltek is megjelentek és beszédeket tartottak, az természetes. A jelölteknek testi erejét is ugyancsak próbára teszi a sok száz beszéd, a mit különböző helyeken s a legkülönbözőbb közönség előtt mondaniok kell.

A legnagyobb erőfeszítést azokon a helyeken fejtik ki, a hol kétes a lakosság pártállása, s így mindegyik párt remélheti, hogy maga részére hódíthatja. Az idei harc főképe a középső nyugati államokban folyt nagy erővel. Legnagyobb volt a küzdelem New-Yorkban, mert bár ott Mac Kinley többsége meglehetősen biztos volt, a demokraták kifejtették minden ügyességüket s találatkonyságukat, hogy legalább a szavazatok egy részét megnyerjék. Most is, mint 1896-ban, hiába küzdöttek: a győzelem a republikánusoké lett s újabb négy évre Mac Kinley lesz a köztársaság elnöke.

FARKAS JÓZSEF.

A budapesti református theologiai akadémiának egyik érdemes tanára, Farkas József, a mult hónapban töltötte be tanári működésének 45-ik évfordulóját. A ref. theologiai tanárok e nesztorát Ő Felsége a királyi tanácsosi címmel tüntette ki, az akadémiát fenntartó dunamelléki egyházkerület és a budapesti egyházközség az ünnepelt nevére ezer-ezer korona ösztöndíj-alapítványt létesítettek, volt tanítványai és tisztelői közel háromezer korona értékű ajándékkal lepték meg.

A királyi kitüntetés és az ajándék átadása folyó hó 22-én a Lónyay-utcai ref. főgimnáziumban nagy számú közönség jelenlétében történt. A királyi kitüntetést Zsilinszky Mihály államtitkár, a jubilans volt tanítványa adta át, a mi után Szász Károly püspök a dunamelléki egyházkerület, Hegedűs Sándor miniszter főgondnok a budapesti ref. egyházközség, Kovács Albert a theologiai tanári kar, Molnár Sándor a ref. főgimnázium, Csiky Kálmán és a országos nőképző-egyesület, Mészáros János kecskeméti lelkész a volt tanítványok és Forgács Gyula a jelenlegi tanítványok nevében üdvözltek az ünnepeltet. A még jó erőben levő ösztönös meghatóttan fogadta és meghatólag viszonozta az üdvözlöket. Az ünnepélyt társas vacsora fejezte be az István főherczeg szállodában.

E szép ünnepelés alkalmából elsoroljuk az érdemes férfiú életrajzi adatait is a következőkben.

Farkas József 1833 márczius 23-án született Gárdonyban, Fehérmegyében, hol atyja lelkész volt. Középszkolai tanulmányait a budai kegyesrendi és a kecskeméti ref. főgimnáziumban, a bölcsészeti és theologiai tanfolyamot a kecskeméti theologiai intézetben végezte, oly kiváló sikerrel, hogy 1855-ben Ballagi Mór Pestre jövetelével a Kecskeméti megüresedett theologiai tanszékére a kollégiumi előjárásodt helyettes tanárul őt alkalmazta. A következő iskolai évet a bécsi, hallei és zürichi egyetemeken töltötte, de már 1857-ben a kecskeméti papnevelő-intézet rendes tanára lett. 1859-ben a patens miatti küzdelmek idejében az egyházkerület elagott helyettes püspöke mellé titkárrá, 1860-ban a Pestre áthelyezett theologiai akadémia tanárává választotta az egyházkerület, s azóta megszakítás nélkül itt működik mind e mai napig. Tanári állása mellett tevékeny részt vesz az egyházi közigazgatásban. 1863-tól

1893-ig az egyházkerület egyik aljegyzője s azóta tanácsbírája, 1870 óta a budapesti egyházközség jegyzője.

Közel félszázadra terjedő közegyházi tevékenység, áldásos tanári működés, becses és széles körű irodalmi tevékenység, szorgalmas forgolódás az egyházi közigazgatásban: ime ezek a Farkas József közéleti munkásságának főbb mozzanatai.

Lelkiismeretes, szorgalmas, hűséges tanár, a ki tudományának világosságával, hitének melegével és aranytiszta hazafiságával több száz lutheránus és kálvinista lelkésznek, tanárnak bölcs tanító mestere s e mellett szerető lelki atya is. Mert Farkas nem tudós feszeskedéssel, nem külső tekintélytartással, hanem a szeretet melegével oktat, irányít, eszméltet. Páratlan az a szeretet, mely az ő jószágos lényéből kiárad, és ezért általános az a viszonzó szeretet is, a melyvel tanítványai körülveszik.

Jeles író, a ki az egyháztörténet kiváló alakjait nemcsak a tanári tanszékről tudja megeleveníteni, megszólaltatni, hanem élénk tollal, jellemző

Érdekes munkást ért tehát a királyi kitüntetés, derék embert jutalmazott meg a kartársak, tanítványok és tisztelők halás szeretete. Vajha még igen sokáig környezze ez a szeretet és tisztelet!

Sz. F.

KÜZDELEM A TUDÓVÉSZ ELLEN.

A művelődés terjedésével egyre több-több ember tér el a természetes életmódtól, mind számosabban hagyják el a tiszta levegőjű mezőket, pusztákat, falvakat, beszorúlnak a városok falai közé, szűk hivatali szobákba, gyárakba, bányákba; a fejlődő gyermek is ideje nagy részét iskolában tölti, megfosztva a szabad mozgástól, a mit csak kevésbé pótolhat a testgyakorlat.

Mindennek pedig természetes következménye, hogy az emberi szervezet nagy mértékben meggyengül s mindenféle betegségnek kevésbé tud ellenállani. Különösen a tudóvész iránt csökken az ellenálló képessége, mely kór nap-

désére az emberi testben a véralkatnak van nagy hatása; ebben rejlik jórészt az ellenállás, vagy betegségre hajlandóság kulcsa. A tudóvészre való u. n. »hajlam» is tulajdonképpen nem más, mint a tudó fogyatékos táplálkozása, a mi ismét részleges jelensége lehet az általános vérszegénységnek vagy hibás vérszétételnek. Az egyszerű gyógyításnak tehát ezt kell figyelembe vennie azon igyekeznie, hogy legyen ezélszerű táplálkozás, elősegíttessék a tápláló anyagok helyes földolgozása s a tudóbeli és általános vérkeringés rendben tartassék. Tehát a vérkészítés és vérkeringés lehető javítása teszi a szanatóriumi gyógyítás lényegét.

S erre a szanatórium egyszerű, természetes eszközökkel törekszik.

Mindenek előtt tiszta levegőbe viszik a beteget nemcsak azért, hogy a fertőző csírák s egyéb veszedelemes anyagok belékelzésétől megóvják a tudót, hanem mert a tiszta levegőben a vér gázcsereje tökéletesebb s az anyagforgalom növekedik.

Azután következik a jó táplálás, leghelye-

sége, az egyes államokban folyton gyarapítják ez intézetek számát úgy a kormányok, mint magánosok, jótékony emberbaráti szívvel.

Angliában ma már évenként több millió forintot fordítanak tudóbeteg-szanatóriumokra, mely összeg nagyjából közadakozásból gyűl össze, Németországban eddig 38 szegények számára alapított tudógyógyintézet működik, egy egész sereget pedig most szerveznek. Berlinben egy millió márka alapítványt tett nem rég egy emberbarát erre a célra. Svájcban, Franciaországban, Belgiumban, Norvégiában, sőt Oroszországban is, egymásután emelkednek a szanatóriumok. Orosz földön maga a császár volt első, a ki vagyontalan tudóbetegek számára gyógyító helyeket alapított.

Hazánkban hasonlóképpen üdvös mozgalom indult meg e tekintetben dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár kezdeményezésére. A nagy nevű orvos több más lelkes emberbaráttal együtt fáradhatatlan buzgósággal igyekezett a nemes eszmének híveket szerezni. S hogy önzetlen igyekezetét már is mily szép eredmény koszorúzza, mutatja az, hogy ime rövid idő alatt sikerült az első magyar tudóvész-szanatórium megalakítása, melynek alapkövét a napokban, november 17-én tették le lelkes ünnepélyvel a Budakesz határára fekvő erdőszégen.

Hogy pedig épen hazánkban mennyire szükség volna mennél több szanatóriumra, bizonyítja az a fájdalmas, de tagadhatatlan tény, hogy Magyarországon a tudóbaj rendkívül elhatalmasodott, és pedig, mint Kuthy Dezső egyetemi magántanárnak egy 1897-ben megjelent munkája kimutatta, épen a legmagyarabb vidékeken pusztít a legnagyobb erővel.

A tudóbetegek túlnyomó nagy száma mindentűn a városokra esik s nehezebbre esik bevalanunk, hogy a mi Budapestünk e városok között is szomorú elsőseggel bír. Ha összehasonlítjuk a felmiliónál több lakosságú világ- városok tudóvész-halandóságát, Budapest így következik a felmenő sorrendben: Buenos-Aires, London, Amsterdam, Hamburg, Berlin, Varsó, New-York, Nápoly, Rio de Janeiro, Páris, Budapest, Bécs, Szent-Pétervár, Moszkva. Tehát csak három nagy városban rosszabbak még e betegséget illetőleg a állapotok, mint Budapesten.

Fővárosunkban 1874-ben himlő, tifusz, difteria, krup, skarlát, kanyaró, szamar-hurut és vérhas összesen 2029 embert ölt meg, míg a tudógümőkör egy maga 2254 embernek oltotta ki életét, pedig ez évben a himlő nagyon éreztette pusztító hatalmát. 1875-ben az imént felsorolt fertőző betegségek összesen 1429 halálozást okoztak, míg a tudóvész maga 2484 embert ragadott el; 1895-ben hazánk összes halálozásának nem egészen öt és fél százalékát okozták a fertőző betegségek, a tudóvész pedig egymaga 12 százalékot, vagyis több, mint 53,000 emberéletet kívánt áldoztatni!

És ez annál megdöbbentőbb s közgazdasági tekintetből is annál sötétebb kép, mert a tudóvész legtöbb áldozatát épen az éltük delén levők közül szedi. Az egy éven aluliaknál meg-

Az első sorban: középüti gróf Baththyány Lajos, a szanatórium-egyesület elnöke; tőle jobbra dr. Korányi Frigyes, alelnök; dr. Kuthy Dezső, I. titkár; tőle balra Örmödy Vilmos, az igazgatóság tagja; báró Harkányi Frigyes, alelnök; Özgler Győző műegyetemi tanár, a szanatórium építője.

Az emeletén balról jobbra: Emich Gusztáv, helybizottsági tag; dr. Tauszk Ferenc, II. titkár; gróf Teleki Sándor, helybizottsági tag; Hegedűs Sándor, helybizottsági alelnök; Mrbitzer Nándor, építész; Welverd Adolf, székfővárosi mérnök; Stehán Lajosné, helybizottsági tag; dr. Póhán László, budakeszi községi orvos; dr. Póhán Lászlóné, dr. Kuthy Dezsőné, Dániel Anna; Basch Gyuláné és dr. Korányi Sándorné helybizottsági tagok; dr. Herzel Manó egyetemi m.-tanár.

AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUM ALAPKÖVETÉTELE. — Összort a főépület előtt.

lehetős mértékben pusztít a baj, 1—2 év közt lecsökken, 2—14 évesek közt a legalacsonyabb fokra száll a tudósvadász áldozatainak száma; de a 15—19 éves ifjak közt hirtelen megint nagyon felemelkedik és egyre nő a 39 éves korig, midőn tetőpontját éri el. Ezután lassú csökkenés mutatkozik a 70-ik évig, azonfelül jócskán megcsökken a romboló erő.

Nagyon is szükséges volt tehát azon mozgalom, mely a tudóvész elleni küzdelemre hazánkban is megindult; s hogy a lelkes emberbarátok munkájának, a »Budapesti Szegénysorsú Tudóbetegek Szanatórium-Egyesülete» működésének minél nagyobb sikere legyen, úgy emberi, mint nemzeti tekintetből igen kíváncsatos.

»SZENT PÉTER ESERNYŐJE.«

Irta Mikszáth Kálmán. (Vége.)

Viszik a kis Veronkát.

Hanem 'iszen hiába vigasztalta Sztolárik. Könnyű prédikálni, hogy a földi javak elvonják az embert a lelkiétől, azért csak jók azok a földi javak.

Weinwurm Antal fényképei.

AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUM ALAPKÖVETÉTELE. — Gép- és mosóbáz.

erővel iróilag is jelesen rajzolni. A ki forgatta Farkas József két kötetes Egyetemes Egyháztörténelmét, Bibliái Földrajzát, Bibliái Régiség-tanát, Magyar protestáns egyháztörténelmet, Az Úr Siona című népies egyháztörténelmet, a Pesti egyház száz éves történetét, stb., stb.: az nemcsak az alapos tudóst és komoly történészt becsüli és szereti benne, hanem a buzgó, de nem felekezetiesskedő, zamatos nyelvű magyar író, a jeles stilsztár sem felejt el egyhamar. Diósi Márton álnév alatt a »Keresztény Ósálad-ban, a »Koszorú«-ban és »Árvaházi Naptár«-ban megjelent népies és történelmi rajzai erős népies írói tehetségre vallanak; a Pallas Nagy Lexikonában Farkastól való a protestáns teológiát ismertető cikkek.

Ámde Farkasban a kedvelt tanárt, a jeles író is fölülmúlja az ember. Jó, kedves, szellemes, a ki örökifjú kedélyével, szikrázó tüde szellemével, jóízű humorával, megtörhetetlen életvidámságával megélenkítője a társaságnak. Török Pál, Gönczy Pál, Ballagi Mór és a közélet sok más kitűnősege bensőbb viszonyt tartott fenn Farkas Józseffel úgy is mint szeretetreméltó jó barátait, úgy is mint becses munkatársait, kinek tolla és tevékenysége mindig készséggel támogatta az egyház, az oktatás és nevelés ügyének vezérérőit.

jainkban már valóban megdöbbentő mértékben szedi áldozatait az emberiség soraiból. Mint Reibmayr mondja: »a legszerűsebb becslés szerint is évenként 1—2 millió ember hal meg csak Európában tudóvész következtében s a valószágon alul maradunk, ha fölteszszük, hogy állandóan 6—8 millió tudóvész beteg van földrészünkön.«

E nagy veszedelemnek tudatára jutván a művelt népek, azonnal áthátolták őket a kór elleni védekezés szükségességének érzete s a nagy tevékenység ez irányban az utóbbi időkben mindenféle szinte lázas buzgalommal meg is kezdődött.

A tudóvész ugyanis — s ez oly sokaknak vigasztalásul szolgálhat, — gyógyítható betegség, igaz, hogy nem orvosi szerekkel, hanem rendszeres testedzéssel, külön e célra berendezett intézetekben.

Ezek az intézetek az úgynevezett tudóbeteg-szanatóriumok, melyekben mindent elkövetnek arra nézve, hogy a beteg szervezet erőben gyarapodjék s régi ellenálló képességét a fertőző kórokkal szemben, a mennyire lehet, visszanyerje.

Az újabb kutatások, de különösen dr. Fodor József egyetemi tanár vizsgálatai alapján immár kétségtelen, hogy a fertőző csírák kifejle-

sebben vegyes diétával. Ez igen fontos, mert nemcsak sok sejtépítő alkatrészt kell a szervezetbe belévitni, hanem kellő mennyiségű zsírt és szénhidrátot is.

Nagy gondot kell továbbá fordítani a bőr egészségére, hogy a beteg edződjék s lassanként elveszítse meghűlésre való hajlandóságát.

De ügyelni kell a lelki életre is, hogy a beteg kedélyállapota mindig mentől jobb és kielégítőbb legyen s testi működései élénken folyhassanak.

A kedvező eredménynek egyik legfontosabb feltétele azonban, hogy a beteg bajának mennél korábbi szakában kerüljön szanatóriumba. Mert ha a baj már nagyon előrehaladt, ha a test erői teljesen lehanyatlottak s a bakterium-mérgek a vért teljesen megrontották: akkor segíteni többé alig lehet.

Az eddig már fennálló szanatóriumok működésének eredményei különben oly örvendések, hogy messze túlhaladnak minden más korábbi tudóvészgyógyító eljárást. Például az egyik szanatórium statisztikája 50% teljes gyógyulást tüntet fel a könnyebb esetekből; egy másikban pedig, mely szegény sorsú betegeket kezel, 1896-ban 70%-nál több nyerte vissza egészséges állapotát.

S bebizonyulván a szanatóriumok fontos-

Mikor az embernek meghal a kedvencz gyereke, mindig akad a családban egy nagy bölcs, a ki a fájdalomtól vonagló szívet be akarja gyógyítani, hogy ki tudja mi lett volna a gyerekből, hátha akasztófán halt volna meg, még tán jobb, hogy most és így múlt ki, hanem azért még soha egy könyvet se szarított fel a bölcsesség. Bizony gyenge portéka ez a fájdalommal szemben.

Sztolárik is összehordott hetet-havat, de Gyuri szívet elszorította a gondolat, hogy soha se lesz többé dominiuma, angol parkja és a többi, a mi azzal jár; az egész világ útnak és szomorúnak látszott előtte.

Pedig csak a régi volt. Minden úgy folyt tovább, mintha Adameczné el sem égette volna a régi esernyőnyelet. A muzsikáló óra a parókia nappalijában eljutott a római kettesre, mire egy notát játszott, a szolgálók megterítették az ebédhez, Adameczné behozta a levest, a tisztelendő úr felkereste a vendégeket, bevezette az ebéd-lőbe, leültette őket jobbról és balról madame Kriszbay mellé, mikor egyszerre csak észrevette, hogy hát a Veronka hol van. Epen azt akartam én is kérdezni, — mondá a madame. — szólt a pap, — hogy önnel volt. — »Van két órája, hogy nem láttam.« — »Mi se.« — »En se.« — »Talán a konyhában van?«

Madame Kriszbay boszús arccal kelt fel elnöki helyéről, hogy behozza a Veronkát, de csakhamar visszajött vállvonogtatva. »A konyhában se láttam.« — »No, ez szép mulatság,« — fortant fel a pap és maga szaladt ki, szétriasztván a cselédeket, hogy hamar keressék meg a kisasszonyt a kert valamelyik lugasában, a hol nyilván regényt olvas elbújva.

Ott künn Adameczné panaszkodott, hogy kikapang az étel, minden elromlik. — »Hát tálaljon,« — parancsolta a plébános, — a ki nincs itt, nem ebédel. Olyan nagy urat, mint az elnök, végre is nem lehet várakoztatni, kivált, mert haza akar indulni.«

Egymásután hordták be tehát az ételeket, a leves után a ludas-kását, a töltött káposztát orrjával, fülével, kövérjével, a király se eszik különben, a malacot, a palacsintát, de Veronkának se hirt, se hamva. Közül a Hanka jött jelenteni, hogy sehol se találják.

Gyuri úgy ült ott érzéketlenül, mint egy makkfűz, csak az arca volt sápadt, mint egy halotté.

— Ejh, talán a méhesben aludt el, — jegyzé meg a pap, — vagy talán (habozott egy percig,

Neogrady Antal rajza „Szent Péter esernyője”-hez.

VERONKA A FÜZESBEN.

hogy folytassa-e) vagy talán köztetek történt valami?

Gyurira nézett fűrészköz tekintettel.

— Köztünk? Nem, semmi, — szóló Gyuri fázékonyan.

— Akkor hát szaladj át Hanka az új házba, nézd meg a méhesben. Mi pedig igyunk uraim, ne zavartassuk magunkat. Hiszen gyerek még, kit ide-oda sodor a szeszélye. Talán egy lepke után futott. Ebből a vörösből méltóztassék elnök úr.

Nem annyira a vendégeit biztatta, mint inkább önmagát, tükön ült, szívét az aggodalom szorongatta, szórakozottan beszélgetett. Az elnök kérdezgette, volt-e valami befolyása az idei korai melegnek az itteni termésre és mennyi?

— Volt vagy kettő, — felelte a pap.

— Van-e a tisztelendő úrnak több testvére is?

— Nem tudom.

A viszás feleletet mutatták kedélye nyomottságát s hogy csak erőszakolt illedelemből ül köztük. Végre megszánta az elnök s így szóló a fekete kávéval.

— Jobb lett volna, ha a tisztelendő úr maga nézne utána a kisasszonynak. Aztán sziveskedj megparancsolni az én kocsisomnak is, hogy fogjon be, mert sok veréblépes ide Beszterce.

A pap kapva-kapott az alkalmon, madame Kriszbay hasonlóan engedelmet kért eltávoztatni, mert oly különös a mi történi, hogy ő is nyugtalankodni kezd.

A két férfi magára maradt. Kinos esend követtezett. A fal órá kísértetiesen ketyegett köze.

Gyuri karikára kinyit szemekkel, mereven, mozdulatlanul nézte a kalitkában gubbasztó kanári madarat. Az is olyan szomorú volt most.

— Fogass be te is, — törte meg végre a csendet az elnök, — menjünk együtt!

Valami nyöszörgéssel hallott erre a Gyuri, nem igen lehetett azt érteni, de mert a fejét is ráta hozza, hát világos volt, hogy nem szándékozik fogadni. „Pedig okvetlenül el kell jönnöd. A mi szerepünk lejárt itt.” — Mondom, hogy lehetetlen. — „Miért?” — „Hát nem látja, hogy a Veronka elveszett.” — „Mit törődöl vele? Hiszen elveszett az esernyőnyél is.”

Gyuri boszúsan ültöt szét a könyökével a poharak között. „Mit bánom én az esernyőnyelet!” — „Úgy? Hát neked a leány kell? Hiszen nem ezt mondtad te nekem ebéd előtt.” Gyuri vállat vont. „Az akkor volt! Akkor még nem tudtam.” — „Hát most már tudod?” — „Most már tudom,” felelte kurtán. „Oh, oh! — szóló az elnök úr csipősen, — mikor gyűjthatta meg Ámor ezt a csodálatos tüzet, mert a leány részéről nem valami nagy érdeklődésre mutat irántad az eltűnés.” — „Épen e miatt érzem e perczben a pokol minden keserűségét. Oh, gyámtyám, higgye meg, hogy most szinte kisísegnék tetszik előttem az örökség elpusztulása.”

Az elnököt mélyen meghatotta az ifjú fáj-

dalma, mely oly őszinte hangon tört ki. „Ez már más. Forgós teremtette, hát így beszélj! Akkor hát én is itt maradok. Gyere, keressük a kicsikét mi is és nézzünk szembe vele, mit akar.”

A mint kimentek, nagy zene-bona volt már az udvaron, de a legjobban fajveszékelt Adamecne, a kezeit törölve. „Tudtam, tudtam, hogy ez lesz a vége. A mesebeli tündért sem szabad újjal érinteni, mert szétfoszlik akárcsak a kőd. Oh, édes, kis kisasszonyunk! A Jézus menyasszonya volt ő és halandó ember menyasszonyává tették, hát Jézus magához parancsolta.”

Sztolarik hozzá ugrott, megragadta a kezét. „Mit mond kend? Hallott valamit?” — „Most beszél ki kérem alásan a Gundros téhenpásztor felesége, hogy látta a kisasszonyunkat délelőtt, a mint egyenesen a Bjela Voda felé lépegetett a réteken, kisírt szemekkel... Oh, Istenem, hiszen világos.”

Egy csomó asszony és gyerek lebzelt a konyhaajtó előtt, kiket az eset híre összecsisztított. Köztük az egyik szintén látta Veronkát a kertek alatt, de még Gundrosné előtt. „Szomorú volt-e?” kérde Gyuri. „Sirt.” — „Jaj nekem!” sziszegte kétségbeesve. „Megkeressük”, biztatta az elnök. „Hol?” — „A határban, mert most már bizonyos, hogy ott van, mingyárt meg tudjuk, hol.” — „Hej, ha az olyan könnyű lenne — sohajtott fel Gyuri, — csak a mesékben van hozzá tükör...” — „Mingyárt idehozom én az egész határt!”

Hihetetlenül ráta a fejét, talán megalomdult Sztolarik úr, hogy ide akarja hozni az egész girbe-gurba határt völgyeivel, erdeivel, pagonyjaival, megnézni a Veronkát, merre van. Sztolarik úr pedig csakugyan ilyesmin tört a fejét. A Veronkát elő kell teremteni akárhonnan, a többi aztán meg tudjuk ő tőle. „Hol van a tisztelendő úr?” kérdezte a bámeszkodótól. — „A kenderászatokhoz ment megnézni, hogy nem esett-e be a kisasszony.” — „Hát a harangozó hol van?” — „Itt vagyok.” — „Eredj fel iziben a toronyba és vedd félre a nagy harangot.” — „De hiszen nincs tűz!” — „Mind-egy, ha én parancsolom. Ösmersz-e?”

Hogyne ösmerte volna? Mielőtt közjegyző lett, ebben a járásban szolgabíróskodott Sztolarik úr, s már akkor is igen sok mogoró-pálca termelt Glogován, futott hát Kvapka Pál eszeveszetten s kis vártatva megszólalt a harang, veszélyhez hívogató tompa kongással, bim, bam, bam...

Szél nem volt. Szállt, szállt a riasztó hang tisztán, öblösen mindenfelé s a rétek, völgyek, hegycsúcsok, mélyedések, erdők és sások önteni kezdtek éjszákra, délről, nyugatról és keletről az embereket, a kik mind a falu felé futottak. Szinte csodálatos volt, honnan támad egyszerre az a sok ember. A ki megéli végítéletkor a Gábor arkangyal trombitálását, csak az lát majd ehhez fogható.

Sztolarik meglepéssel nézte a templomi dombtól, a lihegve érkező sokaságot. „No látod, most már csak a falu közepére kellene állanunk s a határ minden zugából érkezők hirt adnának Veronkáról. De az is fölösleges. Mert maga Veronka is mindjárt előjön. Hej, harangozó, nézz csak szét az ablakon, nem látod-e valahol a kisasszonyt?” — „Igen is látom, ott fut a Sránkók kukoriczása földje mellett.” — „Él!” — kiáltott fel Gyuri felvillanyozva, de csakhamar lesújtotta a levont következtetés. — „Él, semmi baja sincs, tehát előlem bujdosott el.” Méregetni kezdte, nem volna-e jobb, ha nem élne. Akkor azt hitetné, ha szerette; sirathatná, mert szeretete.

Az elnök rávált a harangozóra, a ki még mindig rángatta a harang kötelét. „Hagyd abba már, te számár. Mutasd meg a kezdeddel, melyik irányban van a Sránkók kukoriczása.” A harangozó a rétek felé mutatott. „Eredj most már elibe Gyuri és vedd ki tőle szép szerével, mi a baja.”

De már akkor ment is a Gyuri, végig a pap kertjén, letért a Magát Józsefnek luczolására, megdobbant a szíve, onnan már meg lehetett látni a Veronkát, zöldes színű, fodros ruhájában, kalap sem volt a fején, hanem egy kis piros kendő pongyolán odavetve: most aztán sietve csörtetett végig a Szlávik György fűzesei közt s egyszerre csak eleibe toppant a Gongoly rétyén.

A leánya felsikoltott, a mint megpillantotta, egész testében reszketni kezdett. „Hol van a tűz?” — kérde tompán. „Ne ijedjen meg, Veronka. Sehol nincs tűz. Gyámtyám vetette félre a harangot, hogy magát haza csalja. Miért ment el?”

A leánya arcát elborította a sápadtság, szép piros ajkát harapdálta. „Azt én tudom — szóló elhalál, csendesen — hagyjon el kérem, hagyjon el.” Megfordult, mintha újra az erdőbe akarna visszamenni. „Veronka, az Isten szerelméért... ne kinezson. Mi baja? Mit vétett?” — kiáltott Gyuri. A leánya rá nézett szűrósan, hidegen. Két jégcsap volt a két szeme. „Hagyjon el, — ismételte. — Mit akar tőlem?”

Az ifjú hirtelen hozzá ugrott, megragadta a kezét. Veronka minden áron ki akarta rántani, ott húzákodtak szégyenszemre, de csak még se eresztette el addig, míg erőnek erejével rá nem húzta újjára az egyik karikagyűrűt. — „Ezt akarom,” — mondá esdő tekintettel. „Ezt akarja? — kacagott fel a leány keserűen, — én meg ezt akarom, ni! S ezzel lerántotta a gyűrűt és messze dobta be a réthe, ezernyi ringó, remegő fűszál közé.

Szegény Gyuri a halántékához kapott a két kezével. „Oh, mit tett velem? Mit tett?” — Ugyan ne játszzék előttem komédiát, Vibri úr. Gyűrűzze fel ne én szegény újjamat, hanem az esernyőt. Mert az esernyőt akarja ön elvenni és nem engem. Érti-e már?” Gyuri előtt hirtelen világos lett a közbe jött bonyodalom háttere. „Szent Isten, maga kihallgatott bennünket.” — „Igen, mindent tudok,” — szóló könnyedén elpirulva, — hiába tagadna.” — „Oh, Istenem, semmit sem akarok eltagadni. Hallgasson meg, kérem, hallgasson meg.”

Szép csendesen jöttek a réten, Gyuri beszélt, a leánya hallgatott, mialatt a milliárdnyi bogarak, szöcskék élénken zizegtek, suhogtak a fű rengetegben, végezve keresztül-kasul a maguk csodálatos útját. A Gyuri beszélt; elmondta egész életét, apjának történetét, a hagyaték valószínűségét, hogyan jöttek rá, hová rejthette Gregorius, miképen indult el szálról-szárra, szóval elmondott mindent, hogy kihámozza az igazságot, majd a történet fejlődése kezdte érdekelni, belemelegedett; nem volt már se vádló, se bíró, csak egy csodálkozó hallgató, ki gyakran szakítva félbe a meglepetés felkiáltásával a fonalat.

Ah, hogy közeledett feléje ez a történet, lassan, de biztosan, már meglátszottak a vonalak, melyek belefonódnak az ő életsorába. Csak tovább, tovább!

Már jön, jön dübörögve, ... már ott tart a Művez-fiúnál. Művez süti ki, hogy az esernyő Glogován van. Aztán megszólal a Mravucsának

Neogrady Antal rajza „Szent Péter esernyője”-hez.

VERONKA ESKÜVŐJE.

vacsoráján az erdőszé... jaj, az erdőszé fecsegette el, hogy mit hozott Szent Péter az árva leánya feje fölé.

Még csak néhány szó és Veronka mindent megtudott, mindent kitalált, mire könybe lábadtak a szemei. „Oh, Istenem, hiszen a nyelet elégette Adamecne!” — „Az Isten áldja meg érte, hogy azt tette, — mondá vidáman Gyuri, látván a leánya megolvadását, — mert most legalább bizonyíthatom, hogy az esernyő nélkül is szeretem.”

Veronka leoldotta a piros kendőjét s a mint a kezében suhogtatná, hirtelen megcsapta vele a Gyuri vállát és a könnyein át ramosolygott. „Hát csakugyan el akar venni még most is?” — „Természetesen. Mit mond hozzá. „Azt hogy...” (Megakadt, különös elfogódás szorította össze a torkát.) „Hogy?” — „Hogy maga nagyon könyelmű ember és...” — „És?” — „És hogy... szaladjunk vissza megkeresni a gyűrűmet.”

Ezzel megfordult s neki szélesedett, mint egy kis csikó, pajkosan futott vissza a Gongoly rétyére, Gyuri alig győzött utána loholni.

Sokáig keresték a gyűrűt, de hiába. Csakhamar odajött a tisztelendő úr is. „Hallja maga Gyuri, ne szóljon ám a bátyámnak az esernyő felől.” — „Nem, szívem, sohasem szólok.” A tisztelendő úr jól összeszidta Veronkát. No, te rossz jószág, hát illik az? Hol jártál? Hogy meg voltunk ijedve. Úgy-e valami lepke után futottál? — „Inkább előre futottam, de megfogott.” — „A lepke?” — „Ez a csúnya, nagy lepke.”

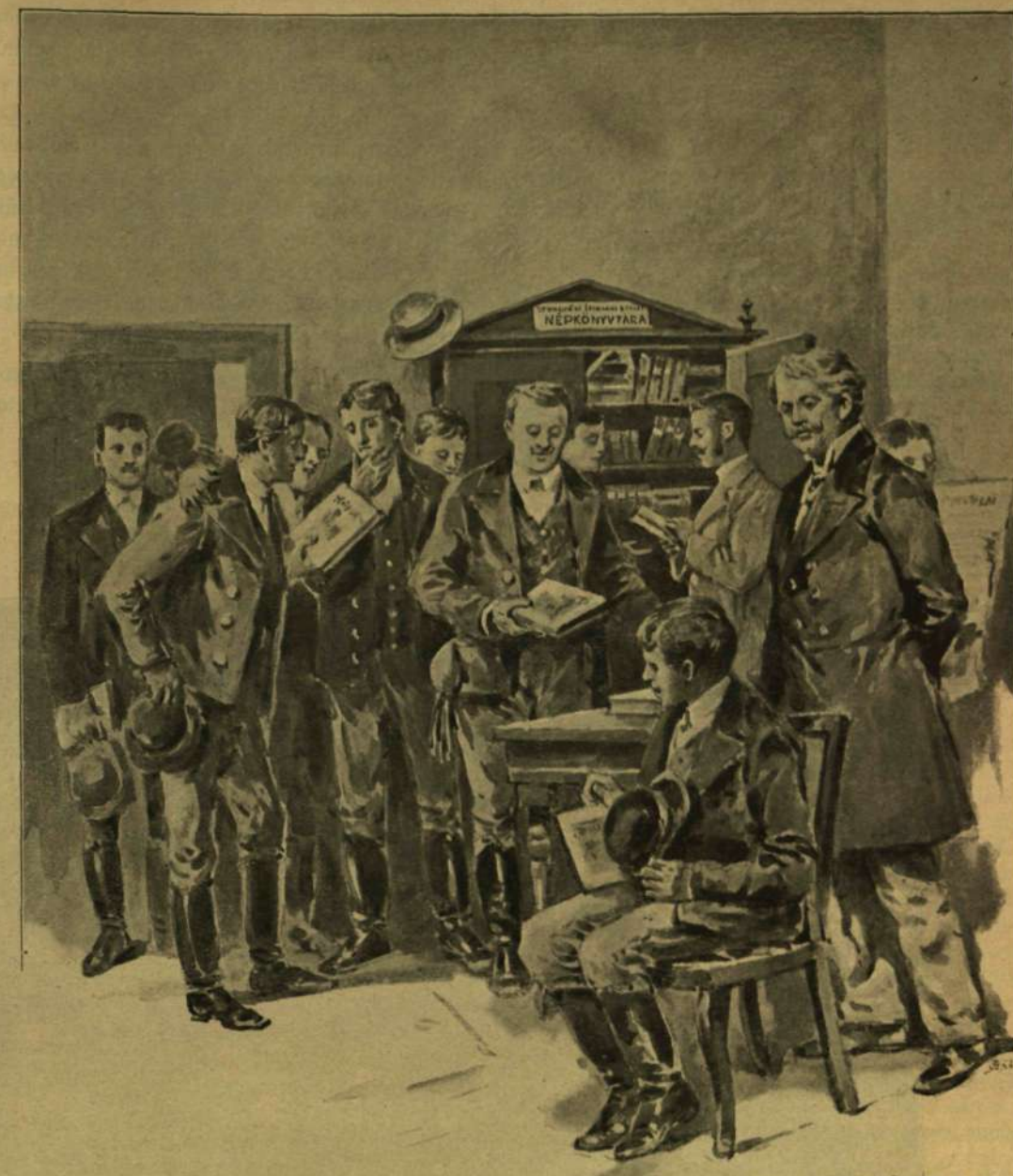
A tisztelendő úr megértvén, a mennyit érteni engedtek, maga is a gyűrű kereséséhez látott, de kereshetnek azt akár iteletnapig, ha híret nem vesi Gongoly uram s oda nem csammog a nagy potrohjával, melyet kevélen verdesett a dohányszakó báránykórmós sallangja. Veronka már akkor kétségbe volt esve a gyűrűért. „No, no, szóló Gongoly, a glogovai nábob, megcsóválván fejét, melyen a hosszú ősz haj fésűvel volt hátul fölfogva. — Ne tessék búsulni, kisasszonyka, majd megtalálja Gongoly bátya. Az bizony megtalálja. Mert módja van annak. A miszésés is más, ez is más. Egy óra múlva leborotváltatom a füvet a kaszásokkal.

Bár a fiú nem volt még két újjnyi se (hiszen csak két hét előtt hordták be a szénapetrenczékét), mégis beállította Gongoly uram a kaszásokat s az egyik kasza alatt csakugyan megpendült, előcsillant a kis aranykarika, mely másnap már ott fénylett a Veronka útján. A gavallér Gongoly rétyéről fenmaradt azóta a csodálatos esemény emléke, hogy egy esztendőben háromszor kaszálták, a mivel minden glogovai ember eldicsekszik, ha a határ minőségét becsümelik az idegenek.

Mit kellene még elmondanom? Bizonyára még nagyon sok az, a mi tollam elé torlódik. Van olyan is, a mi örök titok; például a Gregorius Pál vagyonáról máig sincs semmi nyom. Benne volt-e az elgondolt bankutalvány az öreg esernyőnyélben, vagy nem, azt senki sem tudja...

A legenda a glogovai Szent Péter-féle esernyőről mai napig is él azon a környéken. Sztolarik révén ugyan, a ki szerette elbeszélni mindenfelé, hogyan ajándékozta meg az öreg Művez zsidó a kereszténységet egy szent ereklyével, kiszivárgott a meztelen igazság is, de a hit az igazságnál is erősebb s apránként letelepette azt egész alulra. Én bizony nem ásom többé kijebb. Az eddigieit becsánatot kérek. Mert tagadhatatlanul van valami misztikus a dologban. A szent esernyő mérhetlen áldást és szerencsét hozott mindenkire, még Gyurira is, ki a világ legbájosabb asszonykájához jutott általa, az elbeszélte eseményeket követő harmadik vasárnapon.

Soha se látott még olyan esküvőt Glogova. Veronkának az a szeszélye támadt, hogy a Mravucsának vacsoráján volt összes vendégeket meg kell hívni, a kik ott voltak az első megismerkedésnél, hadd legyenek ott a lakodalomban is. Beszterczéről is sokan voltak, köztük a völgyény édesanyja fekete terno-ruhában, a törvényszéki elnök, az alispán és tudja Isten, kik még. Kopanyiczáról eljöttek Urszyniék, Lehotáról a tisztartó-kisasszonyok (harmonikába szedett rózsaszín szoknyákban), Bábaszék-ről Művezné, (olyan arany fülbevalókkal, mint az öklöm). Annyi bricska, hintó volt akkor egy-

KÖNYVOSZTÁS A GYÖNGYÖSI IFJUSÁGI NÉPKÖNYVTÁRBAN.

Goró Lajos rajza.

szerre Glogován, hogy egy hétig lehetett volna gyönyörködni csak a különböző löszerszámokban.

Vacsorája után hamar kituszkolta az egyházfi a parasztokat, de a tisztelendő úr még bent maradt. Persze, mert a násznópet várta. Jézus Mária mennyi úri nép — mennyi posztó azokon! Kettesével lépkedtek, egy asszony egy férfi, egy kisasszony, egy legény. Elöl a menyasszony jött fehér koszorúval, fehér ruhában. (Oh de gyönyörű volt, — kár hogy valamikor ő is megöregszik.)

De a völgyény se alávalóbb, érdemes volt megnézni, szakasztott olyan ruhában volt, minőben a királyt festik. Bársony-tokos aranyos kardja csak úgy csörömpölt a templom kövein... Az embernek a lelke emelkedett, a meddig nézte.

Aztán megálltak félkaréjban az oltár körül; az a sok asszony; mindeniknek egy virágbokréta a kezében, s azonfelül drága vizekkel meglocsolva a hajuk. Olyan szűz volt tőlük a templom, mint egy patika. Egy kicsit hűs is volt. A tisztartókisasszonyok, a nyavalyások össze-szeborzongtak a tübben, de egyébként minden szépen ment... csodálatos szépen.

A völgyény bátran mondogta el az igent, hogy szinte zúgott a nagy boltívek alatt, de a menyasszony bizony halkán, csendesen, mint mikor egy legyecské döng. Szegény úgy elérzékenyedt a végén, hogy sirni kezdett.

GAZDASÁGI NÉPKÖNYVTÁRAK.

Régóta hangzik a panasz, hogy népünk a mezőgazdaság terén alig halad s a magyar kisgazda máig is jobbadán úgy miveli földjét, a hogy apjától tanulta, habár így, a megváltozott körülmények közt kielégítő eredményt és sikert elérni már nem lehet.

Sokféleképen megkísérelték eme közgazdasági tekintetből is rendkívül káros maradásig megtörését, de számottevő eredmény nélkül; mig nem végre megtalálta a helyes utat a szerencsés kezű Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, kinek a földmívelés tökéletesítését célzó intézkedései a gyakorlatban mindinkább helyeseknek, észra vezetőeknek bizonyulnak. A falukon példáulásul paraszt mintagazdaságokat szervezet s a közvetlen szemlélet nagy jelentőségét ismerve, a kigazdákot ezekben a gazdaságokba csoportosan elszállítja; vándorantói járnak-kelnek; 2000-ig való gazdasági előadást tartat ezen a télen is az országban; 160 helyen mezőgazdasági háziipari tanfolyamot rendeztet, stb. stb. Gazdasági népkönyvtár is 700 helyen áll már fenn, még pedig nagy sikerrel és szemmel látható eredménnyel.

A miniszter jól tudta, hogy ha a falukon csupán gazdasági könyveket helyez el, azokat be fogja lenni a por és nem fogja használni senki. Azért a könyvtárakba felesen a szépirodalom termékeinek is helyet adott s képviselve van ott Petőfi, Arany, Jókai, Tompa, Gyulai, Jósika, Vas Gereben és az újabb jelek is. Mikor híre ment, hogy a miniszter könyvtárát ajándékozott a faluknak, természetesen első ízben a könyvebb, vonzóbb műveket hordogatta el a téli pihenésben unatkozó nép. És mivel a miniszter közvetlen tapasztalatból akar tudomást venni, milyen sikerrel működnek ezek a közkönyvtárak, egyik megbízottját többször kiküldi vizsgálatra, a kinek értesítéséből megtudjuk mi is, hogy első ízben mindenütt a szépirodalom hódította meg az embereket. Különösen népszerű a könyvtárban Jókai mellett a Franklin-Társulat által kiadott „Történelmi könyvtár” című vállalat. Vas Gereben, Vernéi igen szereti olvasni a nép. Általában kedvelő olvas minden olyat, a miből szórakozva tanulhat. Hanem a szép-

irodalmi művek után ráizeledek a gazdaságira is. Így a magyar kisbirtokok helyzetéhez való művek vétettek föl azzal a czélzattal, hogy a miket a kisgazda olvas, esetleg a maga gazdaságvitelében alkalmazhassa is. Egy szabolas-megyei faluban akadt a népkönyvtárak tanulmányozója egy emberre, a ki az »Utasítás a szőlőműveléshez« című művet olvasván, ennek utasítása szerint ültetett be pár holdat a nyírségi homokon. A világért ki nem adta kezéből a könyvet, hanem a szőlőművelés minden idejére ebből olvassa ki a maga tenni valóját. És ma ez a tanulni vágyó földműves a legnagyobb dicsője a gazdasági népkönyvtárnak. Az intézmény népszerűségét mutatta, hogy mikor a szolnoki földművelők köre, a melynek szintén a miniszter jóvoltából van könyvtára, meghallotta, hogy

főherczeg Ö Fensége mint gróf Harnoncourt vendége szintén részt vett a férfias időtöltésben s az idén is, bár nem annyira, mint az elmúlt esztendőben, kedvezett neki a vadászszerecsene. A nagy viharok és folytonos szelek ugyanis nagyon megzavarták az egy hétig tartó vadászati mulatságot, de azért a főherczeg mégis 70 rókát terített le, a mi csakis oly kitűnő lövőnek sikerülhetett, mint a trónörökös, mert a nagy vihar következtében a rókák részben kitértek, részben hihetetlen sebességgel futottak el a vadász elől.

Sajátságos és érdekes az a vadászati módszer, a melyet gróf Harnoncourt honosított

előtt felterítették. Az összes elejtett rókáknak a fejét nyakastól együtt levágták és a főherczeg vadászgyűjteménye részére kitűzték.

A vadászatok után nagy estebédek és utána többnyire estélyek következtek, a melyeken a főherczeg a legnagyobb szeretetreméltósággal és lekötő nyájassággal vett részt s együtt volt a társaság tagjaival egy-két óráig.

EGYVELEG.

* Az alvajárók emlékező tehetsége többnyire meglepő nagy. A londoni orvosok egyletében pl. egy szegény sorsú asztalost mutattak be, a ki sem írni, sem olvasni nem tudott, de a templomban hal-

Gyertyámfy Jend főbíró, Bárd Rumenakirch.

Harnag gróf.

Harnag gróf, Ferencz Ferdinánd főherczeg.

Metternich herczeg.

Gróf Harnoncourt.

Gyertyámfy L.

Gyertyámfy A.

Winkler Ignác.

Metternich herczeg.

Papp Géza orsz. képviselő.

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCZEG ÉS VADÁSZTÁRSÁGA ZSIDOVÁN (TORONTÁLMEGYÉBEN.) — Orozsy Lajos fényképe után.

Darányi Karczagra utazik a földművesiskola felavatására: küldöttségileg tisztelgett előtte, megköszönve ajándékát. Némelyik faluban a gazdasági népkönyvtár általán a könyvek szeretetét nagyban előmozdította és több helyen majd annival szaporították könyveiket a közadóból, a mennyit a miniszter küldött.

A miniszter szeretettel csüng alkotásán. Örömmel tölti el az a versengés, a melyet a községek kifejtene, kérve a könyvtáraknak az ő körükben való elhelyezését. A miniszter el is van határozva, hogy a mennyire lehetséges, ezeket a népkönyvtárakat évről-évre szaporítani fogja.

Képünk a gyöngyösi ifjúsági könyvtárt mutatja be épen a könyvtári óra idején.

A TRÓNÖRÖKÖS VADÁSZATA TORONTÁLBAN.

— A »Vasárnapi Ujság« tudósítójától. —

Az ideai vadászatok egyik legérdekesebbike Torontál vármegye Écska községében s annak határában folyt le, a hol Ferencz Ferdinánd

meg nemcsak Magyarországon, hanem — bátran mondhatni — Európaszerte is. Ezen eljárás mellett szinte lehetetlen, hogy a nádas összes vadjai puskacsó elé ne kerüljenek. Keskeny nádereket, a melyek körülbelül három-négy száz méter szélességűek s többnyire dombok között húzódnak el, hajtának meg olyan formán, hogy a nádasban egymástól egy lépésre mennek előre a hajtók, míg jobbról és balról az ér szélén lapnikat (spárgára fűzött színes rongydarabok) tartó hajtók állanak fel, hogy a kitérő rókákat a nádasban visszatartsák. A körülbelül egy kilométer hosszú hajtás végén áll a vadász, a ki előtt aztán mind föl kell bukkaniok a kizavart rókáknak.

A vadásztársaság rendszeren reggel nyolcz órakor ment ki a vadászterületre s a reggelizés idejének kivételével, egész délutáni négy óráig tartott a vadászat. Minden egyes hajtás után összegyűjtötték a lelőtt rókákat, a melyeket a vadásztársaság megsemmisített; a vadászat végén pedig az egész napi eredményt a főherczeg

lőtt szónoklatot alvász közben szóról-szóra elmondta. Egy fiatal leány pedig álmában szájával a hegedű hangolását utánozta, melyet nappal a szomszéd szobából hallott, még pedig oly pontosan, hogy egyetlen hangot sem hibázott el.

* A thea-csészét alig ismerik Oroszország legtöbb vidékén, habár ott nagyon sok theát fogyasztanak el; leginkább ezüstös keretű füles üvegphárból isszák a theát.

* Az új puskák, gyorstűzelő ágyúk és robbanó lövegek pusztító hatása, melyről különféle szakértők már előre rémletes dolgokat írtak, tényleg nem bizonyult be, sőt bizonyos, hogy régente a csataterén sokkal több halott és sebesült maradt. Így például a lipseai csatában (1813) az osztrákok minden száz ember közül egy halottat és két sebesültet vesztek, Sadowánál (1866) egy halottat és három sebesültet, a poroszok pedig egy halottat és 36 sebesültet. Ellenben Dél-Afrikában, hol mindkét részlől a legújabb szerkesztű öldöklő fegyverek használtak, egy-egy nagy csatában alig pusztult el néhány ember. A modderiveri csatában Methuen lord serege egész nap a boerok iszonyú ágyú- és puskatűzét tartotta ki, s azért mindössze csakis 72 embert veszített. Gravelotte és Rezonville-nál a porosz gárda másfélóra alatt 2075 halottat veszített, holott a francziák akkoriban a régi szerkesztű hátultűzlő puskát használták.

SZIBÉRIA.

Sochaczewski Sándor képeiről.

Napok óta egy képkiallítás van az Uránia színház első emeleti termeiben, melyet Sochaczewski Sándor, jelenleg Münchenben élő lengyel festő rendezett, a ki huszonkét keserves esztendő töltött Szibériában, hova a lengyel szabadságharcz leveretése után került.

A kiállított képek azoknak a szenvedéseknek az emlékei, melyeket a művész Szibériában átélt. Minden túlzástól menten adja vissza képeiben azokat a megrázó tragédiákat, melyeknek ő is részese és közvetlen szemlélője volt.

Leghatásosabb: »A száműzöttek búcsúja Szibéria határára« című képe, mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor a száműzöttek csapata Szibéria határára érkezett és a vezénylő tiszt időt enged a búcsúra Európától. Végtelenbe vesző hómező tárul elének, középen a száműzöttek csoportosulnak; előtérben, bal oldalt, egy kezén, lábán erősen megvasalt férfiú, a kit épen most üttött arczú öre, és a ki ezt az arczülést mozdulatlanul tűrte el, csupán szemei árulják el a lelkeben végbemenő haragot. Mellette egy idős ember kétségbeesetten hever a hóban. Középen ketten térdelnek szemközt, imádkozva. Szorosan mellettük komor fásultságba merülve egy aggastyán ül, szenvedésteljes, könnyes arczát ráemelve, simul hozzá a leánya, a kinek csak lábai vannak bilincsekbe verve.

Nem áll mögötte ennek a »Reggel« című kép sem, mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor reggel a foglyokat munkára viszik.

Az »Est« címet viseli a negyedik számú kép. Súlyos kalapáccsal vasalja a bilincset egy kovács a munkából pihenőre hajtott száműzöttek lábaira. A kit épen vasal, az Dininski gróf, mögötte egy aggastyán, Pyczynski súlyos bilincsekbe verve, a csoportban ott van a festő Sochaczewski is.

Van ezeken kívül még néhány érdekes kép és egy sorozat vázlat, mindegyik érdemes a figyelmes megtekintésre és megannyi bizonyossága Sochaczewski művészeti képességének.

T. K. E.

AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUM ALAPKÖLETÉLENEK ÜNNEPÉLYE.

A budakeszi erdőben nov. 17-ikén szép őszi időben előkelő közönség jelenlétében ment vége az Erzsébet királyné nevét viselő szanatórium alapköletéle. A fővárosból hosszú kocsisor vonult ki a most elhagyatottan álló budai nyaralóvillák és kertek közt. A »Szép Juhász«-tól nem messzire, az erdőbe vágott külön, mely út visz a szanatórium telepére, útmutatóul egy diadalkapu, s az út két oldalán lengő nemzeti és fővárosi zászlók sora szolgált.

EST SZIBÉRIÁBAN. — Sochaczewski festménye.

Az út két oldalát hosszú sorban ellepte Budakesz sváb népe, mely kíváncsian kutatta a sárral lepott fogatokban a notabilitásokat. A telepen félgyűlés épületek fogadták az érkezőket, még vakolatlan téglafallal, üres ablakokkal, szétszórva hatalmas területen. Hármuk már tető alatt van, míg a főépület, a háromemeletesre tervezett tulajdonképeni szanatórium csak félgyűléstől kész, építése azonban gyorsan halad előre, úgy hogy már 1901 augusztusában magába fogadhat gyógyulást kereső szűz beteget. A szanatórium telkét a főváros adta a jótékony ezéla, mely a már Pestmegye területére eső budakeszi erdő tulajdonosa.

A főépület elé gyűlekezett délben az ünnep közönsége, hogy megvárja a védasszonyt, Klotild királyi herczegnőt. Az érkezőknek fehérruhás sváb leányok nemzeti színű szalaggal díszített szegfűbokréta-csokort nyújtottak át. Megjelent a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác földművelési miniszter és Széll Ignác államtitkár, a főváros részéről Halmos polgármester, a megye részéről Beniczky főispán, Fazekas főjegyző és még többen, az intézményt létesítő Budapesti Szegénysorsú Tüdőbajosok Szanatórium-egyesülete részéről Baththyány Lajos gróf elnök, Korányi Frigyes dr. főrendiházi tag és Harkányi Frigyes báró alelnökök, Ormódy Vilmos igazgató, Kulthy Dezső dr. és Tausch Ferencz dr. titkárok, továbbá Daniel Gábor, a képviselőház alelnöke, Czigler Győző, az épületek tervezője, több országgyűlési és fővárosi bizottsági képviselő stb. továbbá a hölgybizottság tagjai, kiknek egy része képünkön is látható.

Délben megérkezett Klotild főherczegnő udvarhölgyével Szirmay grófnővel.

Az ünnep a főépület nagytermének még csupasz téglafalai közt folyt le. Baththyány Lajos gróf elnök rövid beszédet mondott, melyben megköszönte a főherczegnő megjelenését. Azután Kulthy Dezső dr. felolvasta az alapító levelet, melyet elsőnek a főherczegnő irt alá. A míg a többi notabilitás az okmányt aláírta, Klotild főherczegnő a jelenlévő hölgyekkel beszélgetett a szanatóriumról és más intézményekről. Majd Széll Kálmán miniszterelnökkel beszélgetett.

Az alapító oklevelet rézdobozba helyezték és a főépület egyik falában hagyott üregbe tették, melyet márvánnyal fedtek be. Erre a márványlapra a kalapáccsal elsőül Klotild királyi herczegnő üttött néhányat, utána Széll és Darányi miniszterek, Beniczky főispán, Halmos polgármester s az egyesület igazgatósági tagjai.

A főherczegnő ezután az épület körül emelkedő kömivesárványokon megkerülte az épületet, hogy megnézze annak külsejét. Azon a helyen, a hol az épület nagy terraszra lesz, megállt és belemerült a tájkék nézésébe. Nagyon szép az innen. A főherczegnő vagy negyedóráig időzött ezen a helyen. A társaság többi tagjának Kulthy Dezső dr. egyetemi magántanár, az egyesület fardadhatatlan titkára magyarázta az épületek tervét.

A »Vasárnapi Ujság« részéről az ünnepélyre kiküldött fényképész az alapköletételről vett föl fényképet, mely azonban a helyiség sötét volta miatt nem sikerült. Így csak az épületek előtt, a szabad ég alatt készített két főlvételt mutathatjuk be és Beniczky Gyula rajzát, mely a gyűjtő-íveket ékesíti. Erzsébet királyné feledhetetlen vonásaival a szeretet angyalát tünteti föl e rajz, a mint megjelenik egy szűkes lakásban, hogy a gümös betegségnek fonnyadó áldo-

A SZÁMÜZÖTTÉK BÚCSÚJA SZIBÉRIA HATÁRÁN. — Sochaczewski festménye.

A miniszter mellett az első sorban bírák Tolbisz Jenő temesvári polgármester, jobbról Molnár Viktor főispán látható, szőlő jobb oldalon Blaskovics Ferenc orsz. képviselő, közvetlenül mellette a második sorban Besenyei Ferenc orsz. képviselő, tovább Weiss altábornagy.

HEGEDÜS SÁNDOR KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER
A TEMESVÁRI IPARI SZAKISKOLA MEGNYITÁSÁN.

zatát kimentse a szegényes világítású falak közül s kivigye a verőfényes erdő légkörébe, a legelőhaladottabb higiénia törvényei szerint épült új otthonba, a gyógyulás helyére.

EGY ÚJ SZAKISKOLA ÉPÜLETÉNEK FÖLAVATÁSA TEMESVÁRT.

Nevezetes ünnepe volt november 15-ikén Temesvár városának az ottani fa- és fémipari szakiskola új épületének fölavatása, melyen Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter is megjelent. A város hatósága, közönsége és Dessewffy Sándor csanádi püspök fogadták a minisztert. A felavatási ünnepélyen a miniszter nagy hatású beszédben szolt az ipari oktatás fontosságáról, kiemelve, hogy bár a magyar ipari oktatás a párisi világkiállításon a legnagyobb díjat, a *grand prix*-t nyerte el, nem szabad e téren fölhagynunk eddigi szerénységünkkel és óvatosságunkkal. Az iskolából kiindulva szélesebb körre kell kiterjeszteni a munkát, hogy ne csak a tanulók művelését fejlesszük, hanem a közönséget is, és át kell hidalni azt az űrt, mely az iskolai képzés és a közönség között van, a gyakorlati és szellemi erők megfelelő közreműködésével. Gondoskodjanak arról, hogy az iskolákban kiképzett tehetségek a gyakorlatban is megkaphassák működésük terét.

Az ünnepély után küldöttségeket fogadott a miniszter, majd a Dessewffy Sándor püspök által tiszteletre adott ebéden jelent meg, a hol szintén lelkesítő beszédet mondott a püspöknek hazafias és egyházi érdemeiről, melyekkel méltóvá tette magát, hogy Szent Gellért utóda legyen. Délután a temesvári ipartelepeket tekintette meg a miniszter, este pedig részt vett a tiszteletre rendezett színházi disztribúción s a kereskedelmi és parkkamra diszlikomáján. Ezután a kíséretében volt képviselőkkel és főbb miniszteri tisztviselőkkel együtt még az éjjel Aradra utazott.

Két képet közlünk ez alkalomból, az egyik az új iskolát ábrázolja, a másik pillanatnyi felvétel Hegedüs miniszterrel és környezetéről, midőn az iskola fölavatásán megjelent.

A TÉLI KIÁLLÍTÁS BIRÁLÓI.

Ha valakit a véletlen november 15-ikének esti hat órájakra a városi Múzeum felé vezérelt, elcsodálkozhatott az oszlopos bejáratnál tolongó emberáradaton, ha nem tudta, hogy ez az időpont a végső határideje a téli kiállít-

tásra szánt művek beküldésének. Csoda, hogy ilyenkor emberhalál vagy egyéb baj nem történik, mert a művészek 9/10-ed része mind az utolsó pillanatra hagyja kiállítandó műve beküldését, de tessék elhinni, nem hanyagságból, hanem a becsvágy követelte lelkiismeretességéből és a miatti nyugtalanságból, hogy nem épen a legfontosabb esztendő hiányzik-e képen az útbaindításnál. Mert mindegyik művész előre leszámol azzal, hogy művei felett a saját véréből való bírák ítéljenek, a kiknek határozata ellen nincsen semmiféle föllebbezés, mivel maguk a kiállító művészek választják őket. Mindegyik bírálo bizottsági tagnak megvan a maga művészi múltja, megvan a saját egyéni nézete, s midőn kimondja a véleményét az elébe állított műtárgyról, mindenesetre megkérdézi előbb a lelkiismeretét is. Minthogy pedig három-három esztendő lefolytával, illetőleg minden esztendőben újabb bírálo bizottsági tagokat választanak a művészek, ennél fogva csak a leglelkiismeretesebb igazságosság lehet az, a mi ebben a tisztviselésben valakinek évek sorára újra meg újra megszerezze a kiállító művészek összességének bizalmát.

Az idei téli kiállítás bírálo bizottságára eddig elő nem fordult nagy munkaanyag várt. A bejelentett 1121 műből ugyanis minden várakozáson felül beérkezett 1021. Elképzelhető, milyen rendkívül nagy és komoly munkára, mely edzett idegzetre van szükség ennyi száz meg százféle színű és nagyságú, alakú és tárgyú műnek kiválogatásánál, elbírálásánál. Az idei tárgyak sorsa vétele négy napi munkát kívánt. Felette érdekes az a mozgalmak kép, a mely a Múzeum hatalmas terméit ez itélkezés lefolyásakor megélték. Az oldaltermek falainál puha párnákhoz támasztva állanak a sorrendbe szedett, számokkal ellátott művek. A legnagyobb terem közepén félkör alakban ülnek a bírálo bizottság tagjai kezeikben hosszú bambuszpad botokat tartva. A félkör közepén egy ide-oda toltató festő állvány várja a meg-bírálandó művet, melyre a Múzeum első szolgája szó nélkül, siri csendben oda állítja s az egyes bizottsági tagok kívánsága szerint ide-oda tolja a sorra kerülő képet. Tüzetes megtekintés után a bírálo bizottság előadója «tessék szavazni» felszólítással eldönteti a kép sorsát, mely felhívásra a kép elfogadása mellett lévő tagok magásra emelik bambuszbotjukat, melyek összeszámlálása után derül ki, hogy a kép az elfogadottak, avagy a visszautasítottak közé kerül-e. Ha a szavazatok többsége kevés, akkor a kép a baloldali külön elzárt termekbe kerül, hol az úgynevezett felülvizsgálatra kitéve lesz. Ezt a farszót munkát a bizottság természetesen részletekben végzi, hogy a később következő művek sorsa ne fáradt figyelemmel itélkezésétől függjön. A művek ekkénti kiválogatása után kerül a sor másnap a kiválogatottak felülvizsgálására, mely alkalommal sok már elfogadott kép kerül még a baloldali zárt termek siralomházába. Harmadnap a visszautasítottakat bírálja felül a bizott-

ság, mely alkalommal annak bármely tagja kérhet új szavazást bármely mű felett. Ez után már csak az «ultimatum» következik, mely alkalommal az összes elfogadott és visszautasított művek összehasonlítása elvönülnek a bizottság előtt. Ez a döntő ítélet megállapítása, melynél senki sem tartozik okadatolni véleményét, s melynek határozata megfellebbezhetetlen.

Mai számunkban közölt képünk az idei téli kiállítás festészeti bírálo bizottságát mutatja be. A fénykép jobb oldalán első helyen ül dr. Ambrozovics Dezső társulati titkár, a mint a visszautasított művek számait és szerzőik nevét jegyzi. Mellette a bírálo bizottság előadója, Karlovsky Bertalan, a ki az egész itélkezést vezeti és számolja a szavazatokat. Odább Stetka Gyula, Zemplényi Tivadar és Jendrassik Jenő ülnek sorban. Az utolsó üres szék mögött csipőre tett kézzel Kacziány Ödön áll, mellette botjára támaszkodva Bruck Lajos és szomszédja Benczúr Gyula. Hátrább hajadon fővel Basch Gyula s mellette Ujváry Ignác, ki mögött ismét hajadon fővel Mihálik Dániel áll. A csoportból kimagaslik czilinderével Knopp Imre; ő rajta túl Tolnai Béni segédtitkár és Vajda Zsigmond zárják be az itt nem teljes számú bírálo bizottság sorát. Az állványra állított képet a társulat első szolgája, Bartos tartja. P. G.

MAGYAR EMBER A BOER HÁBORÚBAN.

Közelebb három magyar arczképét mutattunk be, a kik vitézül harcoltak a boerok soraiban; s most még egy hazánkfiáról emlékezünk meg, ki szintén kitüntette magát a dél-afrikai harcot. Péchy Tibor ez, ki idehaza előbb a 12-ik huszárezrednél szolgált, mint főhadnagy, de 1895 végén, midőn a hírhedt Jameson-féle támadásról olvasott, elhatározta, hogy kimegy Transzváalba szolgálatát az ottani kormánynak följárulja.

A következő év elején meg is érkezett Pretóriába s a hírneves Joubert tábornoknál jelentkezett, a ki elvitte őt az öreg Krüger elnökhöz. Itt aztán a fiatal magyar tiszt előadta szándékát s azon ajánlatot tette, hogy a boer csapatokat kész volna európai módra szervezni és begyakorolni.

Ilyesmirel azonban Krüger hallani sem akart, minél fogva Péchy Tibor jobbnak látta az ottani dynamitgyárban keresni alkalmazást, mely gyárnak igazgatója szintén egy magyarországi ember, Hönig Ferenc volt, ki előbb Pozsonyban működött.

A háború kitörésekor a Transzválaban tartózkodó idegenek külön csapatot alakítottak, a melybe Péchy sem késett beállni, de mivel nagy volt köztük a fégyelmetlenség, csakhamar kivált közülök s Dewett boer tábornoknál jelentkezett, a Fokföldön, ki őt azonnal mint hadsegédet alkalmazta. Majd egy felderítő csapat vezérletét bízták rá s több csatában vett részt.

Mikor Kronje megadta magát s Bloemfontein

A TEMESVÁRI ÁLLAMI IPARI SZAKISKOLA. — Kossak temesvári műtermének fényképe után.

felé vonultak az angolok, a felkelőknek is fel kellett jönni a Fokföldről, hogy úttörőket el ne vágják. De már megkéstek s Oranje keleti részén kellett vonulniok, még pedig 764 ökröszekérből álló roppant trainnel, melynek hosszúsága 24 angol mérföldnyi volt. E hosszú vonat mentén portyázott Péchy lovasaival, hogy a szállítmányt megvédelmezzék.

Thaba-Ngunu nevű faluhoz érve, Péchy egy német tiszttel messze előre lovagolt, hogy szabad-e a tér s ime nagy csapat angolra bukkantak, a kik vagy 50 lovassal elkezdték a két boer tisztet üldözni, de sikertelenül, jó lovaikon megmenekültek s hirt adván, megmentették a traint is.

Ninburgnál Stein elnök lelkesítő beszédet tartott hozzájuk, hogy foglalják vissza Thaba Ngunt, a mit csakugyan meg is tettek s onnan vonultak aztán a bloemfonteini vízművek felé. Itt volt az a híres győzelmes csapatjuk Dewett és Grobler tábornokok vezérlete alatt, midőn az angoloktól kilencez ágyút, 120 málhás szekeret és 435 foglyot vettek el.

Pár héttel ezután meghallotta Péchy, hogy Luszénszky báró az ő magyar csapatával a Kolbe tábornok hadtesténél van. Felkereste tehát őt s rá is akadt Hilbron mellett. Itt még néhány ütközetben vett részt, hol az ellenséget többnyire visszazsorították.

Mikor az angolok már elfoglalták Pretóriát, Botha fővezérhez mentek a magyarok, ki a Viljoen tábornok seregébe osztotta be őket. Viljoen alatt több csatában vettek részt, de végre is a túlnyomó angol erő elől vissza kellett vonulniok s folytonos csatározás közben érték Komati-portig, mely már a portugál határon fekszik. Itt a 25 ezer főnyi angol sereg felszólította a már csak 1200 emberből álló boer csapatot, hogy adja meg magát. De ezt nem tették, hanem átmentek a portugál területre, hol aztán a portugálok lefegyverezték, majd Lorenzo-Marquezebe szállították őket.

Itt a transzváli kormány az épen ott időző «Styria» Lloyd gőzöst 54.000 forintért kibérelte, hogy az erre vágó külföldieket Triesztig elszállítsa. Még Triesztben is a transzváli kormány megbizottja váltott jegyet mindenkinek, ki hova menni akart.

Igy jöttek vissza a magyar önkéntesek is a hazába.

A VÖRÖSMARTY-ÜNNEPEK.

A nagy nemzeti költő századik születésnapjának országos ünneplése megkezdődött mind a fővárosban, mind a vidéken. A nagyobb ünnepeket legelső irodalmi társulataink rendezik, de a kisebb egyesületek és iskolák is hozzájárulnak az általános, a nemzeti érzéshez, mely a hazafias költészet klasszikusának emlékeztetét hódolattal ünnepli. A *Petőfi-társaság* már megtartotta ünnepét, most következik a *Kisfaludy-társaság*, az *Akadémia* ünnepe, december elsején pedig a *székesfejérvári országos ünnepelés*. A király, ki 5000 koronával járult Vörösmarty budapesti szobrához, a szobor-bizottság fogadásánál a legnagyobb érdeklődést tanúsí-

Kossak aradi műtermének fényképe után.

AZ ARADI FŐISPÁNI BEIGTATÁSRÓL. — Az új főispán és a küldöttségek a díszgyűlésre mennek.

totta s a korona részvételével emelte az ünnepélyek fényét és díszét.

A költő emlékére Budapestén állítandó szobor ügyében alakult bizottság november 16-iki tanácskozásán elhatározta, hogy a nov. 20-iki kihallgatásakor küldöttségileg köszönik meg a királynak a szoborra tett adományát. A tanácskozáson több jelentést olvastak föl, melyek a szobor javára rendezendő előadásokról, estélyekről értesítik a vidékről is a bizottságot. A Vigaszínház december első napján délelőtt matiné rendez, melyen *Eötvös Károly* is olvas föl Vörösmartyról, *Jászai Mari*, *Csillag Teréz* szavalni fognak.

A bizottságnak a vigalmak rendezésével foglalkozó osztálya tanácskozára kérte Keglevich István gróf intendánsát, a ki eddig is előzékenységgel vett részt a szoborbizottság munkájában és vele, valamint *Beöthy László* és *Mészáros Imre* igazgatókkal megállapítja, mi módon vehetne részt a gyűjtés munkájában a *Nemzeti Színház* és az *Opera*. A vigalmi bizottság felszólítja az összes egyesületeket, a melyek mulatságot rendeznek a szobor javára, hogy visszaélés elkerülése végett előzetesen jelentsék be a mulatság napját a szoborbizottságnak és fölkéri a fővárosi rendőrséget, hogy könnyebb és hatásosabb ellenőrzés végett csak arra a kérvényre adjon engedelmet a szobor javára tar-

tandó mulatságra, a mely kérvényt már a munkabizottság elnöke láttamozott. A vigalmi bizottság felszólítja az összes bálbizottságokat is, hogy báljaik jövedelméből a hírlapírók nyugdíjintézetének szokásos kvótáján kívül juttassanak a Vörösmarty-szobor alapjának is.

A király és a Vörösmarty-szobor.

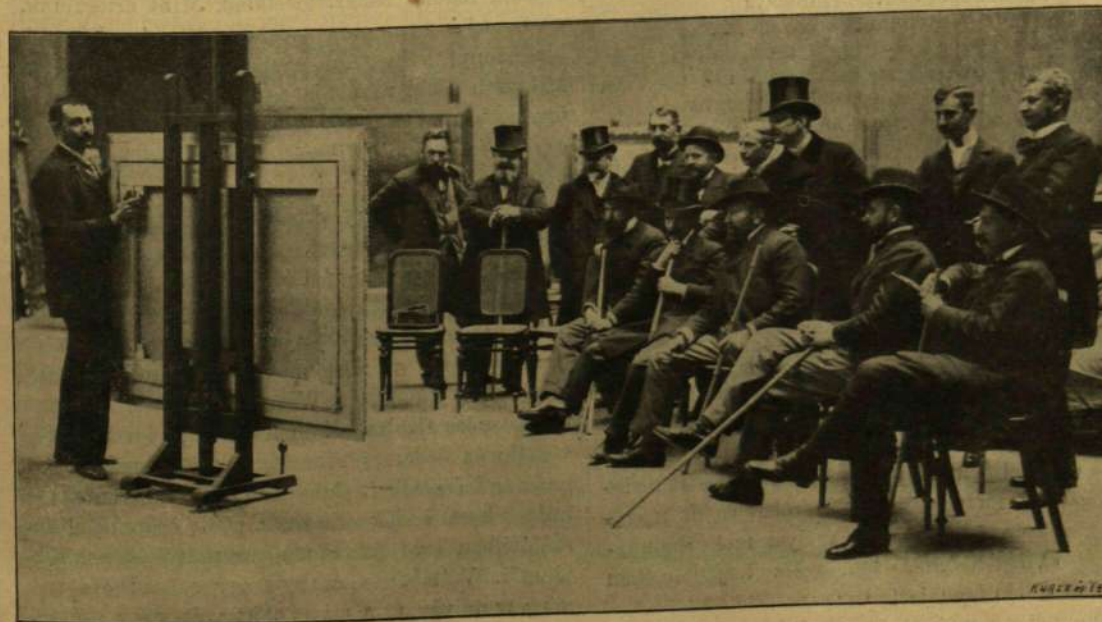
A király november 20-án az általános kihallgatás előtt fogadta a szoborbizottság küldöttségét, melyet Perczel Dezső a képviselőház elnöke vezetett. A nyájás fogadtatás, melyben a küldöttség részesült s a király nagy érdeklődést tanúsított a kérdéskörrel és az irodalmi ünnepről, a magyar költő dícsőségéről és az egyes tagokkal folytatott beszélgetései a legörvendetesebb hatást tették mindenfelé.

Perczel Dezső a szoborbizottság nevében hódolattal fejezte ki a köszönetet a Felső elhatározásáért, melylyel a nagy magyar költőnek Budapestén emelendő szobrára, a mozgalom megindulásának kezdetén 5000 koronával járult. Minden magyar szív úgy érzi, — mondá — hogy a Felső e fenkölt és magaslatos hozzájárulása buzdító példaként fog az adakozásnak az ország minden körében és rétegében leendő folytatására közelethatni. A Vörösmarty-szoborbizottság küldöttsége ez alkalommal az egész magyar társadalom megbizottjának tekintheti magát és az egész magyar nemzet mélyen érzett háláját és köszönetét fejezi ki.

A király így felelt: «Nagyon örülök, hogy ehhez a szoborműhöz magam is hozzájárulhattam; reményem, az emlékműnek létrejön és méltó lesz a költő hírnevéhez.»

A király ezután sorban megszólította a küldöttség tagjait. Perczel Dezsőtől a szoborügy előzményeiről kérdéskörrel, s a felvilágosításokat nagy figyelemmel hallgatta, s megjegyezte, hogy tudtával már van Vörösmarty-nak szobra Székesfejérvárról. Perczel elmondta a székesfejérvári ünnepély előkészületeit is, aztán így folytatta: «A felső ur példája lelkesítően hat az egész közvéleményre. Reméljük, hogy a szobor nemcsak létrejön s mielőbb szerencsénk lesz Felsőgedet a leleplezésre meghívhatni.» — «Minden bizonyynyal ott leszek, — felelte a király, — csak sikerüljön a mű minden tekintetben.»

Ezután Perczel Dezső bemutatta a küldöttség tagjait. Falk Miksa szerencsét kívánt az uralkodónak a családi örömhöz, a mely az uralkodócsaládot legutóbb érte. «Köszönöm a szerencse-kívánatot; bizony nagy öröm ez; holnap el is utazom leányomhoz a keresztele.» *Márkus József* főpolgármesternek ezt mondta a király: «Gondoskodtak-e már a helyről a Vörösmarty-szobor számára?» — «Még nem, — felelte a főpolgármester, — de igyekeznünk számára díszes helyet keresni.» «Maholnap már alig lesz hely a fővárosban, a hova szobrot lehetne helyezni,» jegyezte meg

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSASÁG JURYJE.

mosolyogva az uralkodó. — «Bizony, a felséged nagylelkűségéből föllátnak tíz szobor számára a székesfőváros köztereinek legnagyobb részére szükség lesz.» — «Örülök, hogy a főváros szoborműveiben gazdagodik,» fejezte be a felség a főpolgármesterrel folytatott beszélgetést. — Ezután Kornfeld Zeigmondot, a magyar ált. hitelbank vezérigazgatóját mutatták be a királynak, a ki a Felségnek arra a kérdésre, hogy szintén részt vesz-e a mozgalomban, ezt felelte: «Igenis, tölem telhetőleg igyekszem az ügyet előmozdítani.» — Gróf Keglevich István intendással arról beszélt a Felség, hogy a Nemzeti Színház és az Operaház is részt vesz-e majd Vörösmarty emlékének ünnepelésében és kegyesen fogadták az intendánsnak erre vonatkozó fölvilágosításait. Halmos János polgármestertől kérdezte, vajjon a főváros is hozzájárul-e a szoborhoz? Minden bizonynyal, Felség, — volt a felelet, — hozzá fogunk járulni, bárha rozsak is a gazdasági viszonyok. Rákosi Jenőnek azt mondta O Felség, hogy örül, hogy a magyar sajtó ezt az ügyet olyan lelkesen karolta föl. «A sajtó Felséged adományában már is legszebb jutalmát látja buzgólkodásának,» felelt Rákosi. Vészi József előtt örömet fejezte ki a Felség, hogy a sajtó országossá tette a mozgalmat. Szily Kálmánnak az Akadémia több jeles tagjának elhunyta hozta szóba. Szily említette, hogy a súlyos veszteségek közepette a francia akadémia szép kitüntetésben részesítette az Akadémia egyik tagját, Lóczy Lajost. Búcsuzól ismét Perczel Dezőt fordult a király és mosolyogva mondta: — «Most már elbocsátom az urakat, hiszen önnek ma elmulasztatlan dolga van.» — «Valóban az,» felelte a képviselőház elnöke, — mert ez az egyetlen ülése a szesszióknak, a melyben senki sem helyettesíthet, mert csak ma választjuk meg az alelnököket.»

A „Nagy Kristóf”-szobor Budapesten. — Szana Tamás „Száz év a magyar művészet történetéből” című művéből.

Vörösmarty halálának évfordulója november 19-én volt. Siremléket megkoszorúzza a család. Szell Kálmán miniszterelnök felesége Vörösmarty Iona és Vörösmarty Béla igazságügyi államtitkár virágokkal díszítették fel. A fejmegyei kör testületileg vitt koszorút a sűrű és Windisch István elnök beszéde mellett helyezték el.

A Petőfi-társaság ünnepe.

A Petőfi-társaság november 18-án, vasárnap délelőtt tartotta Vörösmarty-ünnepét az Akadémia dísztermében, mely egészen megtelt. A költő arcképe babérágakkal, virágokkal díszítve, orkideék és dellszaki növények között ott ékeskedett az emelvényen. Az arckép előtt volt elhelyezve a Petőfi- és a Kisfaludy-Társaság, meg az egyetemi ifjak babérkoszorúja.

Szell Kálmán miniszterelnök, a költő veje, a Petőfi-társaság elnöke, Jókai Mórhoz intézett levelében tudatta, hogy halaszthatatlan teendői Budapestről elszóltatva, nem jelenhet meg. Az előkelő díszes közönség soraihoz ott voltak: Vörösmarty Béla államtitkár, a nagy költő fia, továbbá Wlassics Gyula miniszter neje, Csáky Albin gróf a főrendiház elnöke, báró Eötvös Loránt az Akadémia elnöke, a veterán Tóth Lőrinc, a költőnek jó ismerőse, Szilinszky Mihály közoktatásiügyi államtitkár, Szily Kálmán az Akadémia főtitkára, Beöthy Zoltán, a Kisfaludy-társaság elnöke, írók, a közélet számos jelese. A székesfejérvári Vörösmarty-kör küldöttségileg képviseltette magát gróf Zichy Jenő vezetésével. Az egyetemi ifjúság testületileg jelent meg. Debreczenből a Csokonay-kör, Váradi János a Szilvási-társaság küldöttek képviselték.

Az ünnep Bartók Lajos elnöki megnyitójával kezdődött, a ki bevezetésében a Vörösmarty-ünnepekről szólt.

Azt mondta, hogy a ritka lángelméknek nemesek alkotásukban, nevükben és emléküben is gondolat van, nagy és szent eszme, mely új és drága gyümölcsöt terem. Az ünnepek elsőjött buzgó hála jelül a Petőfi-Társaság nyitja meg. Azután költői hűvél rajzolta Vörösmarty nemes alakját. Népek jósai voltak ama kor költői és államférfiai. — Így folytatta. Próféta, kik által szót hajdan a néphez Isten. Szenvedve a töprengésben, idézték meg a haza hajdani sorát. «Romlásnak indult» — korbolta népet Berzsenyi. «Megbűnhődte már e nép!» esengett Kölcsey. «Nem volt, de lesz!» reménykedék Széchenyi. «De volt!» kiáltá Vörösmarty, s újja teremtve, a mi volt, Magyarország lett is. De sötét, fátyolozva, mint a tragédiában közelgett a fátum. Vörösmarty sorsa tragikus volt, a látnok sorsa, a ki tudta, előre megjósolta a «nagyszerű halált». Ő kinek költészetét a nemzeti dicsőség képze, ebben élt, lelke ebben fűrdött, mint a sas az égen, mint a cédulus a verőfényben, egyszerre bukni látta nemzetét. A kétségbeesés megrepeszté a legforróbb honfiszvet, kiáltá a legfényesebb lángelmét. A ki egykor hős erővel dörögte oda «Rendületlenül!», most utolszor így szólt, hogy elbírhatatlan keservét tompaságba fojtja: «Rendüljön meg a

velő agyadban! ... De a szív még egyet dobban, s a láng még egyet lobban. «Lesz még egyszer ünnep a világon!» Lesz! Legyen most az ő ünnepe! Vörösmarty «legelső magyar embere», a nemzet királya akarja, hogy legyen szobora a költők királyának! Lesz! ...

A hűvél előadott beszéd nagy hatást tett. Most Zichy Jenő gróf lépett az előadó-asztalhoz és a fejérmegyei és székesfejérvári Vörösmarty-Kör nevében mondott rövid beszédet. Ezt az ünnepet — úgymond — a fejérvári küldöttség égő fátylának tekintti, mely előre veti világító sugarait.

Vörösmartyt együtt kell ünnepelnie az egész hazának, a királyi palotától az utolsó kunyhóig! Mert az ő magasztos, ősejű költészet és egész élete, jellege: a magyar király és a nemzet közti kapcsolat örök bensőségét, győzhetetlen halalmát fejezte ki! Az ő kettős nagy kijelentése a legszebb jelszavaiul irandó föl a királyi koronájának és a nemzet ezimérének: «Hazádnak rendületlenül! Légy hiva oh magyar!» és «a legelső magyar ember a király! Érté minden honfi karja készen áll!»

A szónokot hosszan tapsolták. Rokonszenvesen fogadták az «Egyetemi kör» elnökének, ifj. Mihályi Péternek a beszédét is, melyben Vörösmartyt, mint az ifjúság költőjét dicsőítette. Végül megjegyezte, hogy az ifjúság is leteszi majd a szobor lábához kegyelele koszorúját.

Ábrányi Emil lépett azután az emelvény élére, s «Hazádnak rendületlenül» című költeményét szavalta el hatással. A költemény Vörösmarty eszméivel foglalkozik, melyek szívünkbe vésődtek és ...

«Míg bennük szív lesz, hogy szeretni tudjunk, Míg érezzük, mi a valódi szed, Míg büszkeségét gyáván eldobálva Meg nem tagadja önmagát a nép ... Míg nem leszünk olyanná, mint a holt víz, Mely északon örök fagypontra hűl: Nagy, szent hűséget esküszünk lobogva Neked s hazádnak, rendületlenül!»

Ezután Somló Sándor, a Nemzeti Színház művésze, szavalta el Vörösmarty «A vén cigány» című utolsó költeményét. Zajos taps között mege a szép előadás.

Jókai Mór foglalt most helyet és zúgótt feléje az éljenzés, a taps. Sokáig kellett várnia, míg az üdvözlés elcsöndesült és hozzá kezdetetett felolvasásához «Vörösmarty apánk» címzen. A közvetlenség melegsége, a múltak borongó érzése elevenül meg a visszaemlékezésben, melyben Vörösmarty költészetének hatásait saját benyomásai után adta elő, s emlegette a nagy költő ama szíves bátorító támogatását, melyben az ifjabb írót és őt magát is részesítette. A felolvasást, melyet melléklapunkban, a «Világ-Króniká»-ban egész terjedelmében közlünk, Jókai így fejezte be:

«Ő emelt, ő buzdított, ő tanított, ő javított, ő méltányolt, ő segített, ő kitüntetett bennünket s erre

nekünk szükségünk volt. Az egész nemzet, a művelt világ ünnepli és dicsőíti Vörösmartyt, mint halhatatlan költőjét a magyar Olympnak: — én szellemi apámat, bolygó utam vezérét holdvilágát őrizem ő benne hálás emlékemben.»

Az ünnepet Koroda Pál ódája fejezte be, melyet szintén élénken megtapsoltak. Az ülést Bartók Lajos köszönő szóval rekesztette be és ismételve figyelmébe ajánlotta a közönségnek a Vörösmarty-szobor ügyét. Az oszláskor zajosn megjelenezték Wlassics miniszter és Jókait.

Vörösmarty-ünnep Eperjesen. Az Eperjesi Széchenyi-kör, felvidékünk fontos hivatást betöltő közművelődési egyesülete, fényes sikerű Vörösmarty-ünnepet rendezett november 14-én. Az ünnepet emelte, hogy dr. Berzeviczy Albert, a kör alapítója és védője is részt vett benne. Az ünnepen megjelent a vármegye és a város egész értelmisége.

Dr. Berzeviczy Albert «Vörösmarty»-ról címzen tanulmányt adott elő. Érdekesen fejtette ki, hogy miért kell épen a Széchenyi-körnek, mely a múlt évben oly fényes sikerű ünnepet szentelt a Petőfi emlékének is, lelkesedésének egész hevével ünnepli a Vörösmarty emlékeztetést, s találó és szép párhuzamot vont Vörösmarty és Széchenyi között. A beszédet zajos tetszéssel fogadták s szűnni nem akaró éljenekkel jutalmazták. Dr. Bielek István Csengey Gusztávnak ez alkalomra írt ódáját szavalta el és nagy tetszést aratott. Dr. Kőrösy György a kör pályázatán jutalmazott művét olvasta föl, e címmel: «Vörösmarty születésének százéves fordulójára». Mikler Szeréna Vörösmarty «Szép Ilonkát»-ját szavalta Markó János zongorakísérete mellett. Ghillány József, a kör helyettes elnöke köszönetet mondott a védőnek, ki az egyesület megalapítása óta meg nem szűnik istápolója és gyámoftója lenni. Végül Berzeviczy Albert zárószavában felhívta a közönség figyelmét a Vörösmarty szobrára megindított s a kör által nagy készséggel közvetített gyűjtésre. A felhívásnak szép eredménye volt, mindjárt magán az ünnepen tekintélyes összeg gyűlt egybe. Az ünnepre a Kisfaludy-társaság meleg üdvözlő-táviratot küldött.

A szegedi Dugonics-társaság Vörösmarty emlékére, december 2-án délután a szegedi városi székület közgyűlési termében, kegyeletes ünnepet rendez.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Mikszáth Kálmán regényei angolul. Mikszáth «Szent Péter esernyője» című regényét, mint említettük, miss Worsley Worswick fordította le angol nyelvre. A fiatal angol miss alig néhány éve lakik Budapesten, mégis annyira elsajátította nyelvünket, hogy a legfinomabb árnyalatok visszaadása is sikerült neki. Nagy kedvvel, nagy lelkiismeretességgel végezte munkáját s egyáltalában nem angolostott, hogy a tucsat-fordítók szokták tenni. Megtartotta a magyar neveket s nem siklott el a magyarizmusokon, hanem azokat is átültette, mi által rajta leng a könyvön a magyar lélek, a mi csak növelheti értékét az angol olvasó előtt, sajátos zámatot adva annak. A legelőkelőbb angol lapok nagy elismeréssel írnak Mikszáthról a «Szent Péter esernyője» angol kiadásának megjelenése alkalmából; legközelebb néhány szemelvényt is közölni fogunk ismertetéseikből. Mint értesülünk, a Jarrold & Sons cég megbízta Worsley Worswick kisasszonyt, hogy gyors egymásutánban fordítsa le Mikszáth többi munkáját is, a mihez már is hozzá fogott, úgy, hogy remélni lehet nem sokára, hogy egy teljes angol Mikszáth lesz a világirodalmi piacon.

Száz év a magyar művészet történetéből (1800—1900). Festészet, szobrászat, Irt Szana Tamás. 235 szöveggéppel és 30 önálló melléklettel. Ez a nagy díszszel kiállított s nagy gonddal írt, 385 lapra terjedő könyv a közoktatásiügyi miniszter támogatásával az Athenaeum irodalmi társaság kiadásában jelent meg. Wlassics miniszter a könyv megjelenése alkalmából meleg hangú levélben üdvözlötte az érdemek szerzőt, Szana Tamást, ki a hazai művészetet irodalmában oly serény munkát teljesít hosszú idő óta, most pedig összefoglalta a múltfélsben levő század magyar művészetének történetét. Voltaképpen csak is egy század óta van magyar művészet. A mi az előtt volt, csak szórványos jelenség, egyenes művészet. A század kezdete is meddő; a szellemi élet ebredése és fölpezdülése

csak a negyvenes években hat a képzőművészetre s alig fél század alatt jutott odáig, a hol ma virágzik. A század első felének nem sok a történeti anyaga, de eddig még azt sem foglalták össze, nem írták meg rendszeresen. Szana jelen munkájában a festészet, szobrászat üttörővel s azok műveivel megismertet bennünket, rendszeres történeti fejlődésben, korrajzi, művelődéstörténeti keretben tüntetvén föl a lassan gerjedő mozgalmat. Napjainkig levézetit ezt a történeti fonalat, mely egyre növekedő anyagot fűz össze, a mint az üttörés nehézségei elhárulnak, a nemzet érdeklődni kezd, egyes művészek kíválnak, kiállításokat rendeznek, művészi egyesületek alakulnak s a kormány is, mint a nemzeti műveltség hatalmas tényezőjét, veszi oltalma alá a hazai művészetet. Az utolsó évtizedekbeli művészet történetének és szereplőinek ismertetésében a szerző már nemcsak hírlapi közlésekre, életrajzokra, levelekre támaszkodik, hanem a személyes érintkezés, az ismeretség bensőbb és bizalmas adatai alapján is sok érdekset jegyezhet föl. Szeretettel, lelkesedéssel ír, s a látszólag kisebb jelenségek sem kerülnek el figyelmét, mint a melyeknek jelentőségük volt a maguk helyén. Históriai szempontokat vezetik az anyag rendezésében, kritika a véleménynyilvánításban és ízlés az előadásban. A jelesebb műveket szép illusztrációkban is bemutatja a könyv. Nagy negyedrét alakú, albumszerű könyv, melyben a képek is művészileg sikerültek, úgy szintén a külön mellékletek. Kötése is díszes. A könyv igen alkalmas ünnepi ajándéknak. Ár 40 korona. A szép könyvből mutatványul egyelőre Budapest egyik legrégibb szoborművét, a Nagy Kristóf szobrát mutatjuk be, melyet Háy Gyula sikerült rajzában közöl a könyv. E szobrot 1833-ban állíttatta Birli doktor a Váci-utca sarkán levő háza díszítésül, Nagy Kristóf négy ölnyi magas alakját a budai születésű Bauer Mihály által készítettén el.

Erzsébet. Megemlékezés Magyarország nagy királynéjáról. E cím alatt szerkesztett Gábel Gyula fővárosi tanító egy emlékkönyvet, melyben számos apróbb czikk, elmélkedés, mondás foglalatik, még pedig az uralkodó-család több tagjától (József, Frigyes, József Ágost főhercegtől, Klottid, Izabella, Mária Terézia, Angusta, Mária Annunziata, Erzsébet főhercegnőtől), s közéletünk sok kiváló férfiak tollából, így Vasváry Kólos hercegprímástól, miniszterektől, püspököktől, íróktól, főrendektől, képviselőktől, tanároktól, tanfelügyelőktől, stb., s több előkelő hölgytől, kik közül a következők neveit említhetjük: Széllné Vörösmarty Iona, Hegedűs Sándorné, Wlassics Gyuláné, öz. gróf Teleki Sándorné, Beniczkyne Bajza Lenke, gróf Csáky Albinné, báró Splényiné Blaha Lujza, Hampel Józsefné Pulszky Polixena, Szögyény Marich Julia, stb. Az illetők névalírása is hasonmásban van közölve. Az érdekes könyvet több jótékony intézet javára az Athenaeum adta ki. Ár 50 fillér.

Eötvös Károly irodalmi működése és a függetlenségi párt. A függetlenségi Kossuth-párt nov. 16-iki tanácskozásában nagy melegséggel emlékezett meg kitűnő tagjának, Eötvös Károlynak szép irodalmi működéséről, most megjelenő könyveiről.

Kossuth Ferenc elnök említette föl ezt a párt gyűlésén ünnepélyes szavakban, mire a párt tagjai egyhangúlag elhatározták, hogy Eötvös Károlyt átiratham üdvözlés abból az alkalomból, hogy irodalmi működésében a magyar nemzeti irány, mely a függetlenségi párt irányja is, oly hathatósan jutott kifejezésre. Kossuth Ferenc azonnal tudatta Eötvös Károlyval melegehangú levélben és jegyzőkönyvi kivonatban a párt határozatát.

Arianna. E cím alatt tizenhat újabb elbeszélés jelent meg Herczegh Ferenczről, Singer és Wolfner kiadásában. Egytől-egyik érdekes, vonzó elbeszélések, úgy megírva, mint ezt már megszokta az olvasó közönség a kiváló szerzőtől. A könyvnek külső kiállítása is igen csinos. Ár fűzve 3 korona.

A műcsarnok téli tárlata. A kiállítás jurije ezek közül nyílik meg a műcsarnok téli kiállítása. Beérkezett 1021 mű, a mi tetemes növekedést mutat az előző évekhez képest. A kiállítás jurije ezek közül visszautasított 347 művet. Napok óta tart már a kiállítás rendezése.

A Képzőművészeti Társulat megszűntette az eddigi műlapokat és helyette egy, a «Figaro Salon»

PÉCHY TIBOR A TRANSZVÁLI HÁBORÚBAN.

mintájára készülő díszes füzetet fog tagjainak kiadni. Az első ilyen füzet a téli kiállítás után jelenik meg, tartalmazván a téli kiállítás 50 jelesebb művének másolatát megfelelő szöveggel. Az album-szerű munka már készül. A tavaszi kiállítás megnyitását követni fogja a második teljesen hasonló füzet. Ezeket csakis a társulat tagjai kaphatják meg, könyvtári forgalomba pedig egyáltalán nem fognak kerülni.

A Nemzeti Színház kiállítása november 24-ikén nyílik meg. A bíráló bizottság a beérkezett 600 műtárgyból 150-et fogadott el kiállításra. Nagyobb munkákkal vannak képviselve: László Pál, Pohl Hugó, Zemplényi Tivadar, Kacziány Ödön, Kardos Gyula, Mannheimer Gusztáv, Katona Ándor, Szikszay Ferenc, Rubovics Márk, Edvi Illés Aladár, Kézi-Kovács László, Pálya Celesztin stb.

Nemzeti Színház. November 16-ikán jó előadásban és nem közönséges sikerrel került színre a Nemzeti Színházban egy francia színmű. A bölcs, irta Brioux M., fordította Gábor Ignác. A további esteken fokozódó hatással játszottak, úgy hogy a harmadik előadás után a Nemzeti Színház igazgatója táviratban értesítette a szerzőt darabja zajos sikeréről.

Dramái magva nem sok a darabnak, sőt talán nem is elég igaz, a mi tetszik benne, de szépen van befedve a mi nem igaz, s a szerző könnyen gerjedő érzések húrjain játszik. Házassági történet a darab meséje, mely elvállalással kezdődött, s azzal végződik, hogy az elvált házaspár ismét szerelmesen egyesül, noha időközben a feleség már férjhez ment. Ezt a bölcséssé idézi elő: a gyermek iránti szeretet. Chantrez felesége, Laurence elvált férjétől, mert ez hűtlenséget követett el. Magával vitte kis fiát is s másodszor férjhez ment egy derék emberhez, Girieuhöz. Másodszori férjhez menetelét az atya sietteté, ki nem szerette Chantrez, s bűnbánatában sem bocsátotta hozzá. Laurence neveli a gyermeket, s gyöngéd szeretettel emlegeti előtte az édesatyját. Nem csoda, ha a második férj nem örül az első férj dicsőretének, de Girieuh nagyon ferde helyzetbe jut az egész színműben, mert a szerző mostohán és igazságtalanul bánik vele. Chantrez olykor elmeheit meglátogatni kis fiát. Egyszer a gyermek hirtelen beteg lesz, s most nem az elvált férj és feleség találkozik, hanem a beteg gyermek apja és anyja. Együtt agódnak és szenvednek, s mikor a gyermekről elmúlik a veszedelem, egymás karjába omlanak és érzik, hogy szeretik egymást. Szegény Girieuh oly nagy lelki, hogy habár szereti a feleséget, lemond róla, mert a nőnek jobban van első szerelméhez. Ezt a történetet pedig a szerző arra a tanúságra építi, hogy a házasságok ne váljanak el, ha a gyermekök vagy a házasság megelégedik, és nem szabad megsemmisíteni a családot. A darab kibontakozását nagyon megzavarja, ha Laurence-nak másodszori házasságából is volna gyermeke. A tendenzia dik házasságból is volna gyermeke. A tendenzia mégis tisztességes, a szerző finom meggyűlésekkel illusztrálja, tud eszméinek kifejezést adni; az élet

érzései, kétségei szólnak meg a végre igen rokonszenvesnek tűnik föl a történet. Az első felvonás kiválóképen tetszett, mert szép, de a többi kettő alatt sem csökkent az érdeklődés. Az előadás pedig a legjobbak közül való volt. Márkus Emilia (Laurence) nemes egyszerűséggel játszott, csupa érzés volt s a legfinomabb részletekkel látta el szerepét, melyet igazsággal és bensőséggel jellemzett. De a többi közreműködők is mind nagy biztossággal rajzolták meg szerepüket.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia november 19-iki ülésén dr. Than Károly elnököt és szaktudományi előadások voltak napirenden.

Dr. König Gyula «Az algebrai mennyiségek elméletének egy alap-problémájáról» címzen nem sokára megjelenő könyvét ismertetve. Ott év óta foglalkozik König könyve megírásával, a mely két szempontból tekinthető új dolognak: a rendszer és az elmélet szempontjából. Rendszerében új vonás, hogy az algebrát nem állítja elmentébe a geometriával. König Gyula szabad előadásában vázlatosan ismertetve könyve teljes tartalmát és kutatásának főbb eredményeit. Ezután Daday Jenő mutatta be Szilády Zoltántól: «A retyeráti tavak alsóbbrendű rákjáról.» Szilády megvizsgált huszonnégy tavat és talált húsz rákfajt: ezek között négy rákfaj olyan, a minőt Európában csak az Alpeseken s csak a legmagasabb fekvésű tavakban találhatni. Végül Laufenauer Károly mutatta be Ranschburg Pál találmányát, a mnemométert, a mely az emlékezőtehetség megvizsgálására szolgáló eszköz. A föltaláló az elme- és idegkórta klika laboratoriumában végezte kutatását. A készülék megméri, milyen fizikai körülmények között (milyen gyorsan stb.) hat az egyénre az emlékeztető vésendő inger, hány ingert jegyzett meg magának az egyén és mennyi időre van szükségére, hogy például valamely szó, melyet magának megjegyzett, később, mikor rá emlékezni akar, «szébe jusson». A készüléket dr. Ranschburg tervei után Zimmermann, a Wundt-laboratorium műszerésze készítette Lipcsében.

MI UJSÁG?

A király budapesti tartózkodását családi örven-detes esemény miatt pár napra félbeszakította. Mária Valéria főhercegnő november 19-ikén reggel leánygyermeknek adott életet. Salvator Ferenc és Mária Valéria főhercegi párnak ez hatodik gyermekük. Ő Felsége ez esemény következtében nov. 21-ikén Walsee-be utazott az újszülött főhercegnő keresztelőjére, a mi 22-ikén ment végbe Walsee-ban. Az újszülött főhercegnő Gertrud Mária Gizella Erzsébet Ignatia névre keresztelték. A keresztanya tisztét Gizella bajor hercegnő végezte. A király legközelebbi hétón november 26-án hosszabb tartózkodásra ismét Budapestre érkezik. Visszatérése után november 26-án kihallgatást ad a király. Kihallgatások lesznek még nov. 29-én és decz. 3-án.

A gróf Lónyay-pár Budapestén. Gróf Lónyay Elemér és neje, Stefánia belga királyi hercegnő ő fensége november 20-ikán délbén néhány napi tartózkodásra Budapestre érkezett, s a «Hungária» fogadóban szálltak meg. Férjhezmenetele óta a királyi hercegnő ezúttal látogatta meg először Budapestet. A közönség úgy megérkezéssük, mint későbbi látogatásai közben szívesen üdvözlötte. Legelső látogatásukat a Róza-utczában tették Pálffy-Daun Lipótné grófnénál, Lónyay Elemér nagynénjénél. A fogadóba visszatérve, a telefonon épen Laxenburghól magyarul kérdézősködött egy női hang. Erzsébet főhercegnő kért tudósítást édesanyjáról. November 21-én kocsiást tettek a városban. Délután két óraker a Hungáriában ebédelt. Szalonjukban volt terítve és vendégül látták Pálffy-Daun grófnőt és Lónyay gróf másik két nő rokonát. A királyi hercegnő igen vidám volt és férjével állandóan magyarul beszélt. November 22-ikén ebéd után gróf Szapáry Pál és neje kereste fel a grófi párt. Egy félóra ott időzés után együtt hajtottak a Park-klubba, a honnan egy órai időzés után visszatértek a Hungáriába. Vacsorára gróf Szapáry Pál és felesége voltak hivatalosak. A grófi pár november 24-ikéig marad Budapestén.

Krúger Európában. Az öreg Krüger, Transzvál elnöke, november 22-ikén kötött ki Európában, Marseilleben, francia földön. Mély gyászban szállt ki a hazátlan férfiú, kit nagy tömeg köszöntött nagy rokonszenvvel, s ki meghatottan válaszolt

erre. Marseille polgármestere és prefektusa is meg látogatta, tehát hivatalos személyiségek. Ha Krüger valamennyire kipihen a hosszú út fáradalmait, Párisba megy, a hol híre szerint a köztársaság elnöke is fogadja. Aztán Hollandiába, ősi hazájába utazik. Marseilleben történt fogadtatásából érdekelhet bennünket, hogy a számára berendezett szobák egyikének díszítésére tisztán kalotaszegi varrottast használtak. Ez is mutatja, hogy a varrottások a szép íránt való érzékről híres Franciaországban is elismerést szereznek háziparunknak.

Házasság. Mehlenhofi May Alfréd nagybirtokos november 21-ikén vezette oltárhoz a deákteri ág. ev. templomban felsőbükki Nagy Saroltát, öz. felsőbükki Nagy Józsefné leányát, Purgly Sándor országgyűlési képviselő unokahúgát.

* Az aradi főispán beiktatása. A lemondott Fábian László helyére nemrég Urbán István aradmegyei földbirtokost nevezte ki Arad város és vármegye főispánjává a király. Az új főispánt nov. 6-ikán iktatták be hivatalába, nagy ünnepélyességgel, mely alkalomra Arad város képviselője, Hieronymi Károly is megjelent választói közt. Az ünnepély főbb részei voltak: a szokásos küldöttségek fogadása, vármegyei és városi rendkívüli közgyűlés, este pedig ünnepi lakoma. Képviselet, mely a beiktatás alkalmával készült, az új főispán látható, a mint Hieronymi Károly képviselővel az utcán halad.

HALÁLOZÁSOK.

SULLIVAN ARTHUR zeneszerző halálát jelentik Londonból november 22-ikéről. A magyar közönség a „Mikádó” operetteje után ismeri. Ennek az operettnek a főlevezetésére most készült a Magyar Színház. Sullivan, bár a legújabb operette-irodalom legelső művelője, sok becsesebb dolgot is alkotott. Megzenésített egy sereg Shakespeare-darabot, írt hatalmas egyházi zeneműveket, szimfóniákat és kiváló klasszikus karmester volt. A nagyvilágban azonban a „Mikádó” tette ismeretessé nevét. 1842-ben Londonban született. Énekesnek és színésznek készült a tanulmányait Londonban és Lipcsében végezte. 1861-ben adták elő első kompozícióját: egy nyitányt Shakespeare „Viharja”-hoz és egy szimfóniát. Ezt követte sok komoly zenemű. Hírért „Ivanhoe” operája állapította meg.

Elhunytak a közelebbi napokban: tiszabefi HELLENBOTH BELA, Hevesmegye érdemes alispánja, ki hosszú ideig mint az ellenzék egyik vezetője is nagy szerepet vitt a megyében, volt hevesi főszolgabíró, 1897 óta alispán, 52 éves korában Hevesen, és Zsadányban temették el. — SZABÓ MÁTYÁS, kegyes-tanítórendi aranyismerés pap, házi másodfőnök, nyug. gimnáziumi tanár és elemi népiskolai igazgató, Veszprémben, 81 esztendő. — AMBERGER GYULA, a Ferenczrendi szerzet volt tartományi főnöke, Mária-Radna zárdafőnöke, 55-ik évében Budapesten s Mária-Radnán helyezték örök nyugalomra. — PÁRAY MÓRUCZ pestvidéki kir. törvényszéki bíró, 66 éves korában, Budapesten. — LIPOVNICKI LIPOVNICKY ISTVÁN kir. törvényszéki bíró 59 éves korában, Budapesten. — VÁRBU ISTVÁN, Komárom vármegye nyug. főszámvivője, 83-ik évében, Kömlődön.

ÖZV. APPONYI RUDOLFF grófné, szül. Bencken-dorff Anna grófné, csillagkereszt palotahölgy, 83 éves korában, a lengyeli-i családi sírholtba temették. Elhunytak az Apponyi, Esterházy, Hoyos, Wenckheim grófi családok és a Borghese hercegi család gyászolják. — DESSEWFY grófné, szül. Szent-mariay Erzsébet, 64 éves, Bécsben. — ÖZV. VÁRADY FERENCZ gróf, szül. Pozsonyi Zsuzsanna, Munkácsen, 84-ik évében.

Szerkesztői üzenetek.

Kitty. Épen az hiányzik belőle, a mi Heine dalainak egyik legjellemzőbb sajátja, a dallamosság, a könnyedség.

A Cadentzias versírók ellen. Lapunkban nem igen használhatjuk fel.

Nem közzétehető: Mit lehetne. Kinyitottam. Hozzá. Voltam én is. Véleményem. Utána. A csikós könyörgése. — Éjfel. Velünk is volt. Egyik sem válik be;

Foulard-selyem-ruha

8 frt 40 krtól

Alapított 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianinók és harmoniumok

legelőszobán kaphatók
Heckenast Gusztáv
zongoraterében
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váci-utca sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár
Schiedmayer és Hal
stuttgarti udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselője, Valódi amerikai harmoniumok. 8466

Nagy kölcsönöz-intézet.
Arjegyék ingyen.

Gmehling Hermann
cs. és kir. nád. szallí
bőr- és bőrbutor-gyára 8895
Budapest, VII. kerület,
Damjanich-u. 6.
Bőrszék, támlányok, map-pák, papirkosarak, kályha-ellenzők stb. Régi nádszék-bőrral bevonatnak.

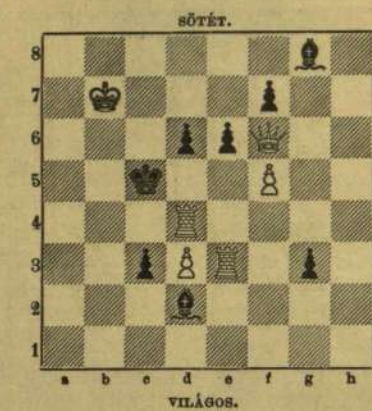
A Franklin-Társulat
kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Vörösmarty Mihály összes munkái. Teljes kiadás. A költő arcképével és életrajzával. Rendelte és jegyzetekkel kísérte Gyulai Pál. Nagy nyolczadréti kiadás. 8 kötet díszkötésben 60 K.
— Összes költői művei. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál. Új olcsó díszkiadás hat kötetben, a költő arcképével. Díszkötésben 24 K.
— Összes költői művei. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál. Népkindas két kötetben. A költő arcképével. Vásonkötésben 10 K.
— Lyrai költeményei. A költő arcképével és életrajzával Gyulai Páltól. Két kötet díszkötésben 8 K. 40 f.
— Epikai költeményei. Két kötet díszkötésben 8 K.
— Zalai futása. Gyulai László 12 rajzával. Díszkötésben 3 K. 20 f.
Arab regék. (1001 éjszaka meséi.) Fordította Vörösmarty Mihály. Cizmeképes kiadás. Két kötet vásonkötésben 12 K.
Vörösmarty Mihály. Cserhalom. Egy énekben 1825 (Olcsókönyvtár 1138. sz.) 20 f.
— Eger. Három énekben 1827 (Olcsó könyvtár 963-964.) 40 f.
— Az áldozat. Szomorújáték öt felvonásban. 1840 (Olcsó könyvtár 961-962.) 40 f.
Gyulai Pál. Vörösmarty életrajza. Negyedik javított kiadás. Vörösmarty Mihály arcképével. Díszkötésben 4 K.

az első már tárgyánál fogva sem illik be lapunkba, de különben is győzős kísérlet. Még győzősebb a második, melyben a „Nekünk is volt kapufélánk” kifejezés mindjárt akaratlanul komikus színt ad a versnek, mely épen nem akar komikus lenni. — Róza irigyeinek. Vád. Népdal. Ezek sem jobbak. Valamennyi mesterkelt, csinált, telve oda nem illő kifejezésekkel.

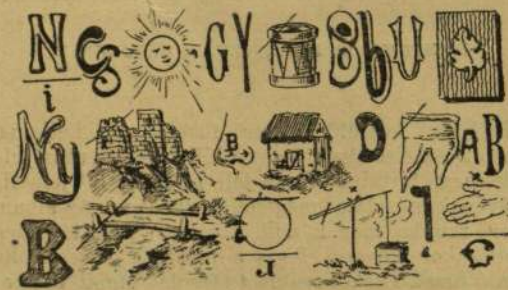
SAKKJÁTÉK.

2196. számú feladvány. Schröfer F.-től.

Világos indul a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” folyó évi 45-ik számában közölt képtalány megtejtése: Sokkal jobb mindig egyedül lenni, mint soha sem.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.
Gummiárak, betegápolási eszközök átvételük (Gyűjtemény F. Berger és párisi gyártó) legelőszobában beszerezhetők Pol-gár Sándor egyetemi köztérénél, Bpest, Erzsébet-körút 50. 8822

Legjobb és leghíresebb
pipere hólgyor: a
La
6959
Különböző Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Czerny-féle híres és elismert készítményei. 8569

Osan-szajviz-essencia, 1 üveg 1 kor. 76 Hfl. Osan fogpor, 1 doboz. 55 Hfl. Oriental. Rosenmich (Keleti rózsatej) 1 üveg 2 kor., hozzá a Balsamszappan 60 Hfl. Tanningene (hajfestőszerek) sötétzöld barna és fekete színekben, ára egy üvegnek 5 korona. ANTON J. CZERNY, Wien XVII., Carl Ludwigstr. 6. Főraktár: Török József gyógyszer-tára, Budapest, VI., Király-u. 12., továbbá minden gyógyszertárban és illatszertárban.

feljebb! — 14 méter — postabér és vámentesen szállítható! Minták kiválasztásra, nem különben fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem” blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 ftr 65 krtól méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!
HENNEBERG G.
selyemgyáros Zürichben.
Cs. és kir. udvari szállító. 8554

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv. társ.
Befizetett részvénytőke: 10.000.000 korona. 8544

Központi irodája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 5.
Fiók: IV., Koronaherceg-utca 11. szám. Zalogház fiók: IV., Károly-körút 18., VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., IV., Zoltán-utca, a főpostával szemben, Elitfogó betétkészítők könyveinek és pénztárjegyek ellenében 40%-os kamatozással, valamint folyószámlán (chequénél), — (A 10%-os betétbiztosítást az intézet teszi.) Megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőszobák feltevével.

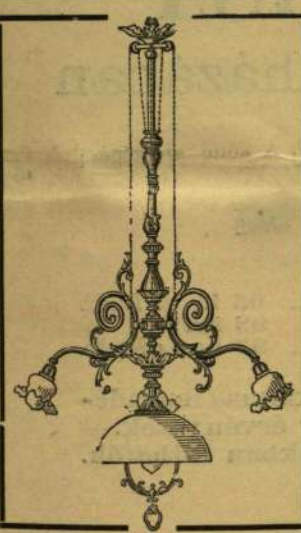
KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.
Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.
Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetők, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készítenek. 8346

Magyar szabad.

doboz-, papíráru- és fémkapocs-gyár
DAVID KÁROLY és FIA
Budapest, I. kerület, Mészáros-utca 38. szám.
TELEFON 91-48.

Mindennemű fémkapoccsal kötött dobozárak gyártása. A gyár díszdobozokat, géplevelborítókat, csipkepapirokat, gyászjelentéslapokat, névjegy- és fényképkártyákat készít. Csomagolások számára egybeállítható dobozok, tányérok, tálcák, stb. Ing., zsebkendő, gyógyszereszi szappan-, kesztyű-, kalap-, csukorka-, illatszertár. dobozok, szivarka- és szivartárcák. Napi gyártás 150,000 doboz. Magyar, osztrák és külföldi szabadalmak. 8846

Csillárok gáz- és elektromos-
világításra,
petroleum-lámpák
legnagyobb választékban

Brünnertestvérek
Budapest,
IV., Koronaherceg-utca 3.
Salonpetroleum és császárutaj
I. rendű. — Bérmentes szállítás.

Parádi üveggyár raktára

GÖRÖG ISTVÁN

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15.

Nagy választék mindenféle üvegtermékben. Asztali készletek stb. igen jutányos áron. 8865

Császárfürdő
BUDAPESTEN

téli és nyári gyógyhely.

Előszóró. E kénesvíz gyógy-fürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb lezafürdővel, pompás ásványvíz uszodával, kő- és kádforrásokkal. Prospektus ingyen bérmentve.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztr.-magyar, román k. és bolgár fejed. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornéuburg, Bécs mellett.
8 arany, 19 ezüstérem, 30 dísz- és elismerő okmány.

Cs. és kir. mosóvíz lovaknak.

Kwizda-fele Restitutionsfluid 1 üveg ára 2 kor. 50 Hfl.
Kései 40 és 60 udvari istállóban, valamint nagyobb katonai és polgári istállóban használatban van, erősítő és nagyobb erőmegtérítések után, továbbá szomszédosok, rándulások és inak merevségénél stb. képzeti a lovakat kiváló teljesítményre az idejénél. Valódi csak finit védjeggyel kapható az Osztrák-Magyar Monarchia minden gyógyszer-tárban és droguériájában. 8838
Főraktár Török József gyógyszer-tára, Budapest, Király-u. 12.

Czimbalom

iskolákat, a melyből mindenki, tanító nélkül meg-nulhat czimbalomozni, 4 kor-néért adom. Képes nagy czim-balomárjegyzéket pedig in-gyen. Varga Pál czimbalom-gyártó, Budapest, VIII. ker., Rök Szilárd-utca 3. sz.

Heti étlap

az „Arany fáczán” nagyvendéglőben
VI. ker., Andrásy-ut 69.

Minden Vasárnap: Szárnyas-estély, 8903
• Hétfőn: Magyar vacsora,
• Kedden: Ropogós malacz-estély,
• Szerdán: Halászlé-estély,
• Csütörtökön: Vadkölöncességi estély,
• Pénteken: Halászlé és tengerihal-estély,
• Szombaton: Dísznőtor és vadkölöncességi estély.

Valódi magyar borok: Győgyös-Visontai bortermelők szövetségének pinceszestéből. A világhírű Steinfeldi márciusi szőlő kimerése. Ne mulassza el senki gyönyörű vadásztermékeit, éttermékeit és a túlkertek megtekintését. — Számos látogatást kér.
Gégy Ferencz udv. vadász- és vendéglős.

Saját készítményű
tornaszekők, mindenemű bálók és ruhaterítő kötelek tiszta fehér ken-dérből. Valódi szt.-pétervári árcézipék, korcsolyák és szobába való társasjátékok gyári raktára.

SEFFER ANTAL

színek és kötélárú telepe
Budapest, IV., Károly-utca 1. szám, boltszám 12.
Arjegyék kívánatra bérmentve.

REIS KÁROLY

NEUMANN J.
a m. kir. opera és nemzeti színház szállítója.
Uri, fin- és gyermek-kalapok, selyem- és claque-csillinderek, angol női kalapok, sport- és gyermeksapkák, esőernyők nagy választékban.

Első magyar üveggyár
részvény-társaság

V. ker., Ferencz József-tér 8. szám
(Béla-utca sarkán, az Akadémia mellett).
Kristály üvegkészleteit és egyéb dísz-tárgyakat ajánlja.
12 személyre való 52 darabból álló üveg-készlet 13 koronától 300 koronáig.
Gyárunkban készült a királyi várpalota összes asztali üvegkészlete.
Képes árjegyzékkel kívánatra bérmentve szolgálunk.

LOHR MARIA ezelőtti KRONFUSZ
csipke-, vegyeszeti tisztító- és festészeti-intézete!

Gyár: VIII., Baross-utca 85., IX., Calvin-tér 9., V., Harmin-czad-utca 3., VI., Teréz-körút 39., VI., Andrásy-ut 16. VIII., József-körút 2. szám.

Karácsonyi és újévi ajándéknak!

Olcsó ékszer bevásárlási forrás
MARIKOVSKY LÁSZLÓ-NÉ
Budapest, IV., Egyetem-utca 9.
Nagy raktár órák- és ékszerekben, valódi ezüst és china-ezüst dísz tárgyak, evőeszközök a legszebb és legelőszobák kivételben.
Arjegyék kívánatra ingyen.

BELICZAY BÉLA
mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő, méz, viasz- és fáklya-raktára. — Alapított 1833.
Budapest, VII., Csányi-utca 3. szám, saját házában.

készít a legfinomabb kivitelben
CLICHEKET WOTTITZ MANFRED
Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

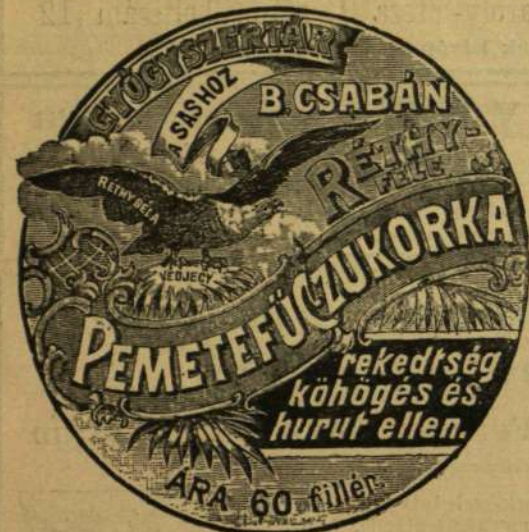
Chief-Office 48, Brixton-Road, London, SW.

Gyógyszerész A. Thierry-féle
valódi véralkotó és tápláló
Hámatin-pastillák

legbiztosabb szer vérszegénység, sápkór és az abból származó betegségek gyógyítására. Mindenki kerülje a gyomor-idegeket túlzott, bódító nehéz vasborokat és használja csupán csak ezeket az enyhé és könnyen assimiláló pastillákat. Minden dobozban a készítő aláírása kell, hogy legyen. Szállítását eszközöl postálva bérmentve és az ország egészére utatvívnyozva dobozonként 4 koronáért.
Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

CHINA-BOR SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, vérszegénység és lábbadozók számára.
Kiváló iz.
Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő urak által: dr. Braun, Dr. Schaeff, Kraft-Ebing, Monti, Mosig, Neusser, Schütz, Weinberger stb. 1000-nál több elismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg ftr 1.20, 1 literes üveg ftr 2.20. Kapható minden gyógyszer-tárban. 8542
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

SÁRCZIPÓK
a legnagyobb választékban
FÖLDVÁRY IMRÉNÉL
BUDAPEST,
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-ut 9.
Arjeggék. 8788

Kapható minden gyógyszertárban. 8869

Nékiülözhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csatlhatatlan.
Világczikk, kivitel minden országba.
CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb háziaszer a gyógyszerész:

Thierry A. Balzsam-a

felülmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső betegségek ellen. Külsőleg a legsikeresebb

Sebgyógyító-szer.

Csupán az összes kultúrállamokban bejegyzett zöld apáca védjeggyel és kapszula-zárral, a melybe a czég van bepréselve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás 6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla-palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy próba-palack prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével: 1 kor. 20 fill. Szétküldés csupán az összegnek előleges utalványozása ellenében.

Thierry A. Centifolia-kenőcs

(csodakenőcs elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utolérhetetlen! Főlegessé teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendő gyógyíthatatlannak tartott csontszu, sőt újabb egy 22 esztendő súlyos rákszerű betegség gyógyított meg. Gyulladásos és minden egyéb sebeknél, mint kitűnő antiszeptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhító és ozlató hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Kimutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész leváltár áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket e két szerrel a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni és figyelemmel tessék lenni a minden tégelyre beégett czégre: Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasítani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:

Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetségének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.) — Kapható Budapesten: Török József gyógyszerárán. 8907

Nagy karácsonyi és ujévi selyemáru eladás SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA

lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruházában

BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

8911

Kezdődik november hó 15-én és tart december hó végéig.

A többek között a következő árak kerülnek eladásra, n. m.:

Liberty merveilleux, tiszta selyem, több mint 150 színnévalat, mért. 78 kr.	Mosóselyem, valódi mosható, 80 cm. széles méterje ... 95 kr. és feljebb
Mosóselyem, méterje ... 75 kr. és feljebb	Taffetas, csikos és kocakás, garant. tiszta selyem, mért. ... 98 kr.
Lyoni foulard japon és china selyem, méterje ... 58 kr. és feljebb	Pekete mintásott selyem, garant. tiszta selyem, mért. ... 85 kr. és feljebb.

Szíves figyelmébe ajánljuk maradék-osztályunkat, hol bluzok, egész toilletek és juponokra alkalmas maradékok rendkívül olcsó áron kaphatók. — A fenti szabott árak november 15-től december végéig érvényesek. — Czégünknek a tulbecslés teljesen ki van zárva, mivel az árak minden egyes czikken számokban láthatók.

Vidékre mintákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

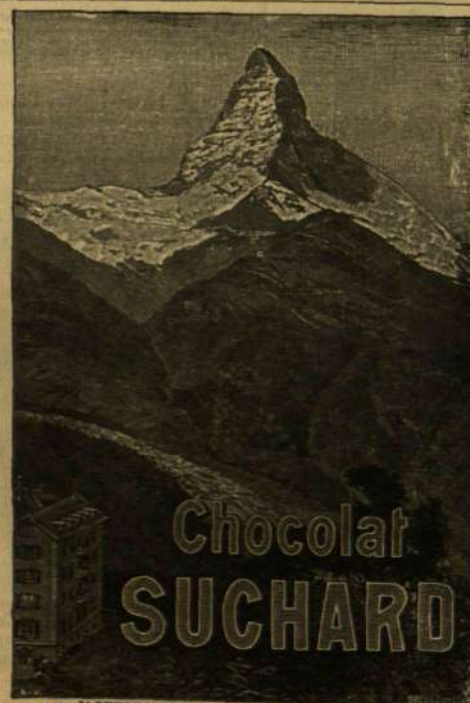
Svájci óra-ipar.

Csak
16 kor.

Szakértőknek, tisztáknak, posta-, vasut- és rendőrszervezeteknek, valamint mindenkinek, ki nek jó órára szüksége van szíves tudomására hozzuk, hogy mi az eredeti genő 14 kar. elektro-aranyplaque remontoir órák. (Glasuhütte-rendszer egyedüli elárúsítását átvettük. Ezen órák antimagnetikus precíziós szerkezettel vannak ellátva, legpontosabban vannak szabályozva és kipróbálva és minden egyes óráért három évi írásbeli jótállást vállalunk. Az órák, melyek három fedélből, egy rugós fedélből (Savonette) állanak, pompás és legdivatosabb kiállításúak és az utóbban feltűnő abszolút változatlan amerikai goldin órákból készülnek, azoknál egy 14 kar. aranylemezzel vannak átvonva, miáltal oly eredeti hasonlóságuk a valódi aranyórákhoz, hogy még szakértők által sem különböztethetők meg egy 200 korona értékű valódi arany órától. A világ egyedüli órája, mely soha sem veszti el valódi arany kinézését, 10,000 utánrendelést és körülbelül 3000 dícsértő levelet kapunk 6 hónap. leforgása alatt. Ára egy urai vagy női óráknak csak 16 kor., váz- és bérmentve. Minden órához egy bőrtok, valamint egy mechanikai automatikus biztosító szerkezet lopás ellen ingyen. Legdivatosabb és legelegánsabb arany plaque láncok urak és hölgyek részére (nyakláncok is) 3, 5 és 8 korona. Minden meg nem felelő óra kifogás nélkül visszavetítik, miáltal semmi kockázata nincs. Szétküldés utánvétel vagy a pénz előleges beküldése ellenében. — Rendelvények intézendők: Uhren-Versandhaus „Chronos“ Basel I. (Schweiz.) Levelek Svájcba 25 filléres, levelezőlapon 10 filléres bérlettel ellátva küldendők. — Magyar levelezés. 8881

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Fényképfelvételek.

48. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, DECEMBER 2.

47. ÉVFOLYAM.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY.

1855. évi fénykép után.